

Salla Marjala

PAREMPI YMMÄRRYS SAKKOMENETTELYN VAIHEISTA

Opas kärjäsihteereille työskentelyyn sakkoasioiden parissa

PAREMPI YMMÄRRYS SAKKOMENETTELYN VAIHEISTA

Opas käräjäsihteereille työskentelyyn sakkoasioiden parissa

Salla Marjala
Opinnäytetyö
Kevät 2024
Liiketalous
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Esimiestyö ja henkilöstöjohtaminen

---

Tekijä: Salla Marjala

Opinnäytetyön nimi: Parempi ymmärrys sakkomenettelyn vaiheista opas kärjäsihteereille työskentelyyn sakkoasioiden parissa

Työn ohjaaja: Suvi Röytiö

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 37 + 32 liitettä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli laatia toimeksiantajayritykselle sakkomenettelyyn liittyvä käsikirjamallinen opas kärjäsihteerien työkäyttöön. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää aikaisemmin laaditun jo olemassa olevan työohjeistuksen puutteita sakkoasioiden osalta. Tarkoitus oli myös selvittää, millaisia uusia kehitysideoita he tarvitsisivat työskentelyn ohelle, jotta opas hyödyttäisi uusia alalle tulevia sekä jo alalla useamman vuoden työskennelleitä kärjäsihteereitä. Opinnäytetyössä selvitettiin eri viranomaistahojen merkitystä sakkomenettelyyn liittyvissä asioissa sekä sitä, kuinka paljon kärjäoikeus ja syyttäjälaitos tekevät yhteistyötä. Selvitystä tehtiin haastatteluiden avulla.

Haastattelut toteutettiin syyttäjälaitoksen sekä Oulun kärjäoikeuden työntekijän ja työntekijöiden kanssa. Työntekijöitä haastatteleamalla sai paremman ymmärryksen siitä, missä asioissa tarvitaan kehitystä työtoimintamallin kannalta. Opinnäytetyössä käytettyjen toimenpiteiden avulla pystyin kehittämään kärjäsihteereille tarkoitetun käsikirjamallisen oppaan, jossa huomioidaan yksinkertaisuus, helppous ja käsitteiden merkityksien avaaminen enemmän teoreettisessa muodossa.

Sakkoasioiden teoriakatsaus on työssä laadittu perustuen lakikirjallisuuteen sekä Suomen lakiin sakkovalituksien osalta. Oppaan tarkoituksena on olla kärjäsihteereille työskentelyssä apuna, kun sakkoasioiden osalta olennaiset tehtävät ja määräajat ovat samassa yhteneväisessä oppaassa. Näin ollen tietoa ei tarvitse hakea useasta eri lähteestä. Sakkomenettelyyn liittyviä käsitteitä on paljon, kuten esimerkiksi rikesakkomääräys, sakkovaatimus, sakkorangaistus ja muutoksenhaku. Tässä työssä on selostettu tarkemmin teoriaosuudessa sekä oppaassa, mitä nämä käsitteet tarkoittavat ja mikä merkitys niillä on sakkomenettelyn osalta.

Käsikirjamallinen opas on erittäin tärkeä työväline ensisijaisesti uusille kärjäsihteereille työskentelyn kannalta, sillä terminologiaa on avattu keskeisimmiltä osin. Määräajat on kerrottu asioiden osalta. Käsikirjassa on kerrottu, mitä sakkoasioita voidaan käsitellä kärjäoikeudessa ja mitä toimenpiteitä näiden asioiden osalta tehdään, joita ei käsitellä kärjäoikeudessa.

Laadin käsikirjamallisen oppaan Oulun kärjäoikeudelle, joka toimi toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä.

Asiasanat: Sakkomenettely, Rikesakkomääräys, Sakkovalitus, Kärjäoikeus, Sakkovaatimus, muutoksenhaku, Sakkorangaistus.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree Programme in Bachelor of Business Administration, Option of Managerial work and HR

Author: Salla Marjala

Title of thesis: A better understanding of the stages of the fine procedure, a guide for district secretaries for working

Supervisor: Suvi Røytiö

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024

Number of pages: 37 + 32 appendices

The aim of this thesis was to prepare a hand book style guide to the fine procedure for the use of district secretaries for the company who ordered the thesis. The purpose of this thesis was to find out what kind of shortcomings or what new development ideas they have for already made work instructions about working with fine matters the way that it benefits new beginners and already years worked district secretaries. The purpose was also to find out the importance of different authorities in fine procedure matters and also find out how much the district court and the prosecutor's office cooperate together. Issues were clarified by interviewing.

The interviews were made with the prosecutor's office employee and employees of the Oulu district court. By interviewing, the employees got a better understanding of which issues need development when thinking about the work model they have. This way I was able to prepare a hand book style guide for district secretaries where simplicity and opening up the meanings of concepts in a more theoretical form has been taken into account.

In this thesis, the theoretical overview of fine matters has been prepared based on law literature and the Finnish law. The purpose of the guide is to help the district secretaries in their work. When the essential tasks and deadlines for fine matters are in the same guide, there is no need to search for information from several different sources. There are many concepts related to the fine procedure such as a misdemeanor fine order, fine claim, fine penalty and appeal. In this thesis is explained in the theory part and in the guide what these concepts mean and what their meaning is in the fine procedure.

The hand book style guide is a very important work tool specially for new district secretaries who work with terms. The terminology has been opened up in the basic parts, the deadlines have been explained for different cases, which fine cases can be processed in the district court and what happens to these cases, which are not processed in the district court.

I prepared a hand book style guide for the Oulu District Court, who ordered this thesis.

Keywords: Fine procedure, a fixed petty fine order, grounds of appeal, district court, determination of a fine, change in solvency, Pecuniary penalty.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT.....	7
2.1 Kehittämistehtävän tavoitteet.....	7
2.2 Opinnäytetyön menetelmät.....	8
2.2.1 Haastattelun toteuttaminen.....	9
3 SAKKOMENETTELYN KÄSITTEET.....	11
3.1 Rikesakkomääräys.....	11
3.2 Rangaistusvaatimus.....	13
3.3 Rangaistusmääräys.....	13
3.4 Sakkovaatimus.....	14
3.5 Sakkomääräys.....	15
3.6 Valituksen määräaika.....	15
4 SAKKOMENETTELYN LAINSÄÄDÄNTÖ.....	17
4.1 Työvaiheet viranomaisittain sakkomenettelyssä.....	18
4.2 Sakkomenettely toimivaltaisen virkamiehen osalta.....	18
4.3 Syyttäjän rooli sakkomenettelyssä.....	20
4.4 Sakkoasian käsittely ja ratkaisu kirjallisesti.....	21
4.5 Käräjäoikeuden rooli sakkomenettelyssä.....	22
5 MUUTOKSENHAKU.....	24
5.1 Käräjäoikeuden muutoksenhaku sakkomenettelyn osalta.....	25
6 HAASTATTELUT JA HAASTATTELUN TULOKSET.....	27
6.1 Pohjois-Suomen syyttäjävirston haastattelussa saadut tulokset.....	27
6.2 Haastattelu Oulun käräjäoikeudessa Käräjätuomarille sekä käräjäsihteerille olemassa olevan käsikirjan näkökulmasta.....	30
7 SAKKOVALITUKSEN KÄSIKIRJA.....	33
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	35
9 POHDINTA.....	36
9.1 Opinnäytetyöprosessin arviointi.....	37
LÄHTEET.....	38
LIITTEET.....	41

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä syvennyin laatimaan sakkovalitukseen liittyvän käsikirjan Oulun käräjäoikeudelle, joka toimii toimeksiantajana tehtävälle. Käräjäoikeus kuuluu yleiseen tuomioistuimeen ja on siten alin tuomioistuinaste. Pääasiassa siellä käsitellään riita-, rikos- ja hakemusasioita (Oulun käräjäoikeus toimintakertomus 2021, 1 – 12). Opinnäytetyön aihe muodostui siitä, kun suoritin ammattiharjoittelua Oulun käräjäoikeudessa ja siellä koettiin erittäin tarpeelliseksi laatia sakkovalituksia koskeva käsikirja. Toimeksiantajayrityksessä on ollut käytössä suppea opas koskien sakkovalituksia. Tehtävän tarkoituksena on täydentää olemassa olevaa opasta sekä päivittää sitä, mikäli uudet uudistukset sakkomenettelylain osalta täytyvät.

Opinnäytetyön tavoitteena on ollut luoda käytännönläheinen käsikirja käräjäoikeudelle, josta on ensisijaisesti apua käräjäsihteereille, jotka eivät ole aiemmin työskennelleet sakkomenettelyssä käsiteltävien asioiden kanssa. Sakkomenettely on tuomioistuimen summaarinen rikosprosessi, jossa tarkastellaan lainsäädäntöä hyvin vahvasti. Opinnäytetyön kehittämistehtävän tarkoituksena on ollut tuottaa käsikirjamallinen opas sakkomenettelystä sekä sakkolajeista, joka tukee, luo tietoa ja auttaa työntekijöitä suoriutumaan tulevaisuudessa työtehtävistä. Tutkimuksen tavoitteena tukea toimeksiantajaa ja selkeyttää käsikirjan avulla työn eri vaiheita, esimerkiksi sitä, missä järjestyksessä uudet sekä vanhat työntekijät suorittavat työnsä.

Kehittämistehtävän tarkoituksena on ollut laatia selkeä työopas työntekijöiden käyttöön ensisijaisesti ohjeistamaan käräjäsihteereitä. Käsikirjamallisessa oppaassa on tuotu vaihe vaiheelta esiin työn eri vaiheita sakkovalitusasioiden osalta. Käräjäsihteerille ominaista on tuntee työvaiheet sakkovalitusasioita käsitellessä. Opinnäytetyötä tehdessä esille on ollut hyvä tuoda myös se, mitä yhteistyö organisaatioissa tapahtuu ja mikä yhteys työvaiheilla on toisiinsa. Nämä yhteistyöorganisaatiot ovat poliisi ja syyttäjälaitos.

Mahdollisia lakimuutoksia on voinut tulla liittyen sakkovalitus käytäntöön, sakkorangaistukseen tai sakkovaatimukseen. Tehtävän tarkoituksena on ollut laatia lainsäädännön kannalta ajantasainen opas. Lisäksi yritän kertoa enemmän opinnäytetyön menetelmistä, sakkomenettelyn työvaiheista sekä käsitteistä ja siitä, mitä sakkovalitusasialle tapahtuu ratkaisun jälkeen. Voiko tyytymättömästä ratkaisusta hakea muutoksenhakua tai kannella asiasta hovioikeuteen?

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Työnmenetelmänä käytän kvalitatiivista tutkimusmuotoa, joka tunnetaan myös nimellä laadullinen tutkimus (Kananen 2019, 25). Laadullisen tutkimuksen avulla kuvailen, sitä mistä sakkovalituksissa on kyse ja syvennän yhteyttä laajemmin kehittämistehtävään sekä sen tutkimusongelmaan. Opinnäytetyön menetelmänä hyödynnän lisäksi toiminnallista tutkimustapaa. ”Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytäntöjä käytetään hieman väljemmässä merkityksessä kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä, vaikka tiedon keräämisen keinot ovat samat” (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57).

2.1 Kehittämistehtävän tavoitteet

Opinnäytetyön kehittämistehtävän tavoite on luoda selkeä ja yksinkertainen opas niille työntekijöille, jotka eivät ole aiemmin työskennelleet sakkovalitusasioiden kanssa sekä myös uusille kärjäsihteereille, joilta puuttuu kokemus työvaiheista. Oikeushallintoala on nopeatempoinen ala, jossa täytyy ylläpitää, kasvattaa ja kehittää omaa osaamista. Työskentely on tarkkaavaista, kehittävää ja monipuolista. Työntekijältä vaaditaan hyviä ominaisuuksia hallita työnkokonaisuutta sekä paineensietokykyä tässä aktiivisessa työssä. (Tuomioistuinlaitos 2022.)

Tuntemusalasta ja sen eri osa-alueista tuo työntekijälle hyötyä asioiden käsittelyssä, kuten esimerkiksi sakkomenettelyn osalta. Kärjäsihteerin on hyvä tuntea sakkomenettelyn työn vaiheet sekä käytännönprosessi lainsäädännön osalta, jotta asiat saadaan käsiteltyä vaaditussa ajassa. Yleisemmin riitaisissa rikosasioissa prosessi voi kestää yleensä pidempään, kuin yksinkertaisessa selvässä jutussa. Tutkimusongelma opinnäytetyössä on selvittää Oulun kärjäoikeuden olemassa olevasta sakkovalituksien ohjeistuksesta ne puutteet, jotka aion tuoda tähän kärjäsihteereille tekemääni oppaaseen. Sakkovalituksien käsikirjasta on enemmän hyötyä kärjäsihteereiden työssä, sillä kärjätuomareilla on oma ohjeistus. Päivitetyin ja selkeämmän käsikirjan avulla kärjäsihteerien on hyvä tarkastaa työvaiheita.

Monivaiheisessa organisaatiossa, jossa työtehtävät ovat todella laajoja ja ulottuvat moneen eri asiaryhmään. Helpotusta perehdyttämisessä tuo uusille sihteereille asiaryhmän opas, johon on kohdennettu työvaiheet tietyistä asiaryhmästä, kuten esimerkiksi sakkomenettelyä koskevista työvaiheista. Kehittämistyön päätavoite on laatia yksittäinen opas koskien sakkovalitusasioita kärjäoikeudessa.

2.2 Opinnäytetyön menetelmät

Opinnäytetyö toteutetaan yhdistäen erilaisia menetelmiä, kuten kvalitatiivista tutkimusta ja toiminnallista menetelmää. Tietoperustan teoreettisessa viitekehyksessä aineiston hankinta on tapahtunut hyödyntäen eri tietokantoja, kuten Oula-Finna, Almatalent, Google, Edilex, Finlex ja Oula-Finnan hakupaja toiminta. Tiedonhaun ohjauksessa hakusanoja on kerätty suomeksi sekä englanniksi, jotka ovat: sakkomenettely, sakkomenettelylaki, sakkovalitus, sakkorangaistus, rikesakko, muutoksenhaku, käräjäoikeus ja menettämisseuraamus. Opinnäytetyön aineistossa on hyödynnetty lakikirjallisuutta, Suomen lakia, Oulun käräjäoikeuden sisäistä materiaalia sekä hallituksen esityksiä eduskunnalle sakkomenettelyn osalta.

Opinnäytetyössä kehittämistyön kehittämismenetelmänä on hyödynnetty konstruktivistista tutkimusta. Kyseessä on lähestymistapa, jonka avulla lähdetään toteuttamaan kehittämistehtävää. Lähestymistapa tämän menetelmän osalta korostuu ensisijaisesti ominaispiirteiden avulla tässä kehittämistyössä, jotka ovat ennalta määritellyt. Konstruktivisen tutkimuksen ominaispiirteet näkyvät kehittämistehtävässä siten, että työn tarkoituksena on laatia konkreettinen tuotos toimeksiantaja yritykselle, jonka tehtävänä on tuottaa ongelmaan uudenlainen ja teoreettisesti perusteltu ratkaisu sekä kehittämisideoita yrityksen olemassa olevaan sakkomenettelyprosessin ohjeistukseen. Konstruktivinen tutkimus menetelmä soveltuu erittäin hyvin tämän opinnäytetyön tekemiseen, sillä "tutkimuksessa oleellista on sitoa käytännön ongelma ja sen ratkaisu teoreettiseen tietoon", jonka mukaan opinnäytetyön aihe on valittu työelämän kehittämistyössä olevan käytännön tarpeen sekä asetettujen tavoitteiden mukaan. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 51, 65, 66.)

Toiminnallisen tutkimisen ominaispiirteet korostuvat tässä opinnäytetyössä siten, että tuotetaan tietoa sakkomenettelyn eri työvaiheista ja työvaiheiden muutoksesta oppaassa. Työtä analysoidaan toiminnassa ilmenevien ongelmien ratkaisemiseksi sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. (Ojasalo ym. 2014, 65 – 70.) Toiminnallinen opinnäytetyö menetelmänä kehittämistehtävän näkökulmasta soveltuu työhön hyvin, koska tämän avulla pyritään vastaamaan käytännöllisiin ja teoreettisiin tarpeisiin. Menetelmän avulla pyritään myös uudistamaan työkäytänteitä sekä työmenetelmiä monipuolisemmaksi. Työssä on hyödynnetty laadullista tutkimusta, joten soveltuvuutta tarkastellaan myös tästä näkökulmasta. (Vilka & Airaksinen 2003, 7 - 10.) Konstruktivinen tutkimus määritellään hyvin innovatiiviseksi lähestymistavaksi, mutta siinä voidaan kuitenkin hyödyntää hyvin paljon eri menetelmiä. Konstruktivisen tutkimuksen lähestymistapa ei rajaa pois mitään menetelmää. Työnkeräämiseen käytettävää tutkimusaineistoa voidaan kerätä monella eri menetelmällä, mutta havainnointi on

yleisemmin tehokkain aineistonkeruutavoista, jota käytän opinnäytetyössä. Tutkimusaineistona käytän toimeksiantaja yritykseltä saatua sisäistä materiaalia. (Ojasalo ym. 2014, 65 - 70)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytän laadullista tutkimusta, jossa aineistonkeruu toteutetaan teemahaastattelulla, dokumentoinnilla ja havainnoilla. Tehtävän tarkoituksena on kertoa sakkovalitukseen kuuluvaa termistöä laajemmin, jotta ymmärretään, mitä eri menetelmät tarkoittavat ja, mikä niiden merkitys on lainsäädännön osalta. Tarkastelen sakkomenettelyn eri työvaiheita siitä näkökulmasta kuinka ne eri virastoissa lähtevät liikkeelle sekä selvitan, mitä sakkovalituksille käy ratkaisun jälkeen. Riittäisissä sakkovalitustilanteissa voidaan järjestää istuntokäsittely, joten aion tehdä myös havaintoja sen perusteelta. Syvennän tiedonkeruuta tähän osallistumalla istuntoon ja kertomalla sen eri vaiheita prosessin suhteen.

Haastattelut toteutetaan hyödyntäen teemahaastattelumallia syyttäjävirstoon sekä Oulun käräjäoikeuden henkilökunnalle. Toimivaltaisen viranomaisen työvaiheita on tarkoitus kertoa neljännessä luvussa ilman haastattelua. Opinnäytetyön kehittämistehtävän pääpaino on syventyä laajemmin syyttäjävirston sekä Oulun käräjäoikeuden menetelmiin sakkomenettelyn osalta kuin toimivaltaisen viranomaisen. Käsikirjassa nostan esille kuitenkin toimivaltaisen viranomaisen työvaiheita sekä sitä, missä vaiheessa asia tulee syyttäjävirston ja käräjäoikeuden käsiteltäväksi.

Kehittämistehtävän tarkoituksena on saada lisää tietoa sakkovalituksen eri työvaiheista kolmessa isossa organisaatiossa, jotka ovat toimivaltainen viranomainen, syyttäjävirsto sekä Oulun käräjäoikeus. Olen aiemmin todennut syyn sille, miksi halusin perehtyä tähän aiheeseen. Halusin haastaa itseäni opinnäytetyön tekemisessä ja valita sellaisen aiheen joka kiinnostaa minua paljon. Työn tekemisen näkökulmasta haastavuutta on tuonut se, että aihe on ollut minulle täysin vieras, mikä tarkoittaa sitä, että jouduin perehtymään hyvin syvällisesti aiheeseen. Aihe on mielenkiintoinen ja koen, että tähän on ollut mukava syventyä laajemmin sekä tutustua työn vaiheisiin, menetelmiin ja saada parempaa ymmärrystä siitä mitä sakkomenettely käytännössä tarkoittaa. Sakkomenettely on laaja käsite, joka pitää sisällään hyvin monta erilaista työvaihetta.

2.2.1 Haastattelun toteuttaminen

Haastattelut toteutettiin teemahaastattelumuodossa Pohjois-Suomen syyttäjävirstolle ja Oulun käräjäoikeuden sakkovalituksien vastuutuomarille sekä vastuusihteerille sakkovalitusasioissa. Tutkimuskysymykset on laadittu selvittämään näiden virstojen eri työvaiheita. Lisäksi

havainnoidaan, missä vaiheessa asia siirtyy käsiteltäväksi syyttäjävirstoon tai käräjäoikeudelle. Molemmille virastoille on laadittu niitä koskeva kysymysrunko, jonka pohjalta teemahaastattelut toteutettiin. Haastattelun tarkoituksena on myös selvittää käräjäoikeudelta, mitä muutoksia olemassa olevaan käsikirjaan täytyy tehdä ja mitä asioita kannattaa projektissa tuoda esille.

Haastattelussa saatuja tuloksia käsitelen tarkemmin opinnäytetyön loppupuolella sekä tekemääni haastattelua syyttäjälaitoksen aluesyyttäjälle, jolta saan enemmän näkemystä sakkomenettelystä heidän työnäkökulmasta. Pääpaino syyttäjälaitokselle tehdyssä haastattelussa on tiedustella syyttäjän työvaiheita sakkomenettelyssä. Lisäksi kerätä vähän enemmän taustatietoa siitä minkälainen koulutustausta ja työhistoria viranpuolesta on. Sain haastattelun kautta enemmän näkökulmaa syyttäjän työvaiheisiin ja siihen, kuinka prosessi etenee vaihe vaiheelta syyttäjältä kohti käräjäoikeutta.

Käräjäoikeudelle tehty haastattelu painottui enemmän heidän olemassa olevaan ohjeistukseen sakkovalitusasioiden osalta, mutta keräsin heiltäkin taustatietona siitä, minkälainen työkokemus sakkoasioiden osalta heillä on ja miten he ovat päätyneet vastuuhenkilön rooliin. Näiden kysymysten avulla pyrin keventämään haastattelutilannetta. Haastateltavilta saadulla kokemuksen sekä tiedon määrältä, joka heillä on asioiden käsittelystä. Turvallisuuden tunne haastattelussa tuli sillä, kun he osaavat vastata riittävän laajasti tekemääni haastatteluun.

Haastatteluiden avulla saan kerättyä enemmän tietoa siitä, kuinka sakkovalitukset yleisemmin päättyvät syyttäjältä käräjäoikeudelle tai käräjäoikeudelta syyttäjälaitokselle.

3 SAKKOMENETTELYN KÄSITTEET

Tämän luvun osiossa syvennytään laajemmin sakkomenettelyn terminologiaan sekä tutkitaan käsitteiden merkitystä. Minkä toimivallan virkamies soveltaa eri sakkolajin käsitteitä? Edellyttääkö sakkomenettely epäillyn tai asianomistajan suostumusta? Minkälainen täytäntöönpano eri sakkolajissa on? Olen valinnut alla olevat käsitteet, sillä perusteella, koska ne ovat olennainen osa sakkomenettely prosessia lainsäädännön kannalta. Termien tuntemus maallikon näkökulmasta selkeyttää koko ydinprosessia ja sitä minkä rikoksen perusteella toimivaltainen virkamies tai syyttäjä vaatimuksen tai määräyksen antavat.

Sakon täytäntöönpanosta on olemassa oma laki, jota tulee noudattaa laissa säädetyssä järjestyksessä. Lain soveltamisalana sanotaan: ” Rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko” sekä tämän lisäksi lain soveltamisalana muun muassa ovat liikennevirhemaksut, jotka koskevat; tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssa, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssa ja vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssa saatuja seuraamuksia. (Laki sakon täytäntöönpanosta 2002/672 1 §.)

Täytäntöönpanokelpoisuus seuraamusten osalta lain mukaan on silloin, kun seuraamus on tullut lainvoimaiseksi. Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) mukaan annetun, jotka koskevat nimikkeenä määräyksiä. Näitä sakkolajeja ovat sakkomääräys, rikesakkomääräys, rangaistusmääräys sekä sakkomääräyksen tai rangaistusmääräyksen yhteydessä määrätty rikosuhrimaksu joiden täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään laissa (22.5.2015/671) lain 38 §:n 2 momentissa. (Laki sakon täytäntöönpanosta 2002/672 2:§). Esitän otsikoiden alla konkreettisia esimerkkejä siitä mitä osa sakkolajin termeistä tarkoittavat käytännössä suostumuksella tai ilman.

3.1 Rikesakkomääräys

Rikesakkomääräys terminä tarkoittaa toimivaltaisen viranomaisen antamaa ratkaisua, jonka soveltamisalana on rikesakkoasiat, jossa säädetään lakia rikesakkorikkomuksista (986/2016) sekä (733/2018). Yleensä tapauksissa määrätään rahamäärältään kiinteä rikesakko teosta sekä samassa yhteydessä voidaan määrätä myös menettämisseuraamus. Sakotettavan tulot eivät vaikuta rikesakon määrään. (Pakarinen 2019, 2.)

Täytäntöönpano rikesakkomääräyksessä (RIM) tehdään, kuten lainvoimainen tuomio. Syyttäjä tai tuomioistuimien voivat myös tietyissä tapauksissa määrätä rikesakon (Pakarinen 2019, 1). Laissa sanotaan: "Rikesakkomääräyksen saanut henkilö saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti 30 päivän kuluessa määräyksen tiedoksi antamisesta." Valitus osoitetaan rikesakkolomakkeessa ilmoitettuun tekopaikan käräjäoikeuteen sakkomenettelylaissa määritellyin perustein (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 4. luku 35.§).

Toimivaltaisen virkamiehen täytyy määräajan päätyttyä tarkastaa, onko epäilty maksanut rikesakon kokonaan tai osaksi. Rikesakkomääräys on maksettava merkittävään eräpäivään mennessä, vaikka määräystä voidaan vastustaa sekä hakea muutoksenhakua. Määräys on vastustuksesta ja valituksesta huolimatta maksettava. Ainoa poikkeus mikä asiassa voi olla on se, että käräjäoikeus on määrännyt täytäntöönpanoa keskeytettäväksi. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 2. luku 12.§.)

Laissa sanotaan: "Automaattisessa liikenteenvalvonnassa voidaan antaa rikesakkomääräys myös ilman ajoneuvoa pysäyttämättä ajoneuvon haltijalle tai omistajalle. Liikenneturvallisuuskeskus lähettää rikesakon postissa" (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 3. luku 14.§).

Rikesakon vastustaminen on tehtävä rikesakkolomakkeessa ilmoitettuun poliisilaitoksen kansliaan tai vaihtoehtoisesti toimipisteeseen 30 päivän kuluessa tiedoksi antamisesta. Lisäksi vastustamisilmoituksen liitteeksi on liitettävä rikesakkomääräys. Vastustettua rikesakkoa automaattisessa liikennevalvonnassa ei ole syytä maksaa, sillä poliisi poistaa sakon. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 3. luku 18.§.) Rikesakkoja ei määrätä enää tie- tai vesiliikenteeseen liittyvissä rikkomuksissa uuden tieliikennelain tultua voimaan 1.6.2020. Näiden osalta rikesakon tilalle tuli liikennevirhemaksu, joka ei kuitenkaan ole sakko. Liikennevirhemaksu on enemmän hallinnollinen sanktio, joka voidaan määrätä myös seuraamukseksi seuraavissa lainsäädännöissä: ajoneuvolaissa (1090/2002), ajokorttilaissa (386/2011), liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) ja uudessa vesiliikennelaissa (782/2019). (Traficom 2020.)

"Asiat joista rikesakkoja voidaan vielä määrätä, ovat; kalastuslain (379/2015), järjestykselain (612/2003), rikoslain 41 luvun 6 §:n, jätelain (646/2011) ja alkoholilain (1102/2017) perusteella" (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 3. luku 18.§). Rikesakko on kiinteä summa, jonka määrä riippuu siitä, mistä rikkomuksesta on kyse. Rikesakon summa vaihtelee 20 - 200 euron välillä. Rikoslain 1889/39, 2 a luku 8 §).

Järjestysrikkomuksista on enemmän kerrottu järjestyslaissa, jossa on tarkemmin määritelty lain tarkoitus ja sen määritelmistä. Näissä tapauksissa voidaan määrätä rikesakkomääräys näiden rikkomuksien osalta. (Järjestyslaki 612/2003.)

3.2 Rangaistusvaatimus

Rangaistusvaatimus annetaan epäilylle tiedoksi vain siinä tapauksessa, mikäli hän ei anna suostumusta asian käsittelyyn sakkomenettelylain mukaisessa järjestyksessä. Epäilyllä on mahdollisuus 30 päivän aikana muuttaa mieltänsä suostumuksen suhteen eli hänellä on mahdollista jälkikäteen suostua asian käsittelyyn sakkomenettelylain mukaisessa järjestyksessä. Suostumukseksi voidaan katsoa, jos epäilty maksaa osittain/kokonaan sakon tai rikesakon 30 päivän kuluessa tiedoksi antamisesta. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1 luku 4.§.)

Asia siirtyy käsiteltäväksi tavalliseen rikosprosessiin, mikäli rangaistusvaatimusta ei makseta 30 päivässä. Tavallinen rikosprosessi tarkoittaa sitä, että asia siirtyy ensimmäisenä vaiheena esitutkintaan, jonka jälkeen siirtyy toisena vaiheena syyteharkintaan, siitä kolmantena vaiheena tuomioistuinkäsittelyyn ja viimeisenä vaiheena rangaistuksen täytäntöönpano. Sakkorangaistus voidaan muuntaa vankeudeksi. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 2010/754.)

Rangaistusvaatimuksesta tuli otsikon 3.1. rikesakkomääräyksen 2 esimerkissä enemmän konkreettisesti nostettua esiin missä tilanteessa rangaistusvaatimus voidaan antaa. Rangaistusvaatimusta käytetään ainoastaan silloin, kun epäilty ei suostu sakkomenettelyyn. Asiassa voidaan kuitenkin varata epäilylle 30 päivän harkinta aika, jossa epäilty harkitsee antaaako suostumuksen jälkikäteen sakkomenettelyyn vai ei. (Poliisi 2023.)

3.3 Rangaistusmääräys

Rangaistusmääräyksellä tarkoitetaan sellaista asiaa, jossa syyttäjän antamaa ratkaisua sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen johdosta eli näistä johtuva ratkaisu, jolla syyttäjä määrää epäilylle sakkorangaistuksen, enintään 1 000 euron suuruisen menettämisestä ja rikosuhrimaksun. Rangaistusmääräykseen saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti 60 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta ja 30 päivän kuluessa määräyksen antamisesta. Valituksen voi osoittaa määräyksessä ilmoitetun tekopaikan käräjäoikeuteen sakkomenettelylaissa määritellyin perustein. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 2010/754.)

Asian kannalta niin sanottu toimivaltainen virkamies on syyttäjä, jossa yleisemmin syynä on tolppasakko eli tarkoittaa automaattisen liikennevalvonnan perusteella annettua rikesakkoa ja vastustus on tehtävä ensi vaiheessa poliisille. Epäilyllä on annettu aiemmin sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus ja hänellä olisi ollut mahdollisuus toimittaa tarvittavia lisäselvityksiä liittyen ”päiväsakon rahamäärän määrätymisen perusteena olevista tuloista”. (Oulun Käräjäoikeus, 2022.)

Syyttäjä määrää rangaistusmääräyksen yhteydessä rikosuhrimaksun, mutta laissa on säädetty eräänlainen tilanne, jonka yhteydessä ei saa rikosuhrimaksua määrätä. Laissa sanotaan: ”Rikosuhrimaksua ei saa määrätä, jos se olisi rahamäärältään suurempi kuin rikoksentekijälle tuomittava tai määrättävä sakko” (Laki rikosuhrimaksusta 2015/669).

3.4 Sakkovaatimus

Sakkovaatimus määrätään tapauksessa, jossa poliisilla, tullivirkailijalla, rajavartiolaitoksen työntekijällä tai erätarkastajalla ei ole toimivaltaa määrätä sakkorangaistusta tapahtuneesta rikoksesta. Sakkovaatimus täytyy myös antaa siinä tapauksessa, jos epäillylle vaaditaan yksittäisestä teosta yli 20 päiväsakon rangaistusta. Sakkovaatimus asiat siirtyvät syyttäjän ratkaistavaksi. Sakkovaatimus edellyttää asianosaisten suostumusta eli epäillyn ja asianomistajan. Yleisemmin epäilty suostuu menettelyyn, mutta asianosainen ovat poliisin kanssa eri mieltä päiväsakon rahamäärästä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että epäilyllä on mahdollisuus toimittaa syyttäjälle kirjallisen selvityksen päiväsakon määrään vaikuttavista seikoista kahden viikon kuluessa sakkovaatimuksen tiedoksiannosta. Syyttäjä ratkaisee asian rangaistusmääräyksellä. (Laki sakon ja rikesakonmäärämisestä 2. luku 8.§.)

Sakkovaatimuksesta ei voi valittaa käräjäoikeudelle, mikäli rangaistusmääräystä ei ole annettu sakkovaatimuksen yhteydessä. Rangaistusmääräys on valituskelpoinen asia, jonka käräjäoikeus voi tutkia. Sakkovaatimuksen käsittely, ilman rangaistusmääräystä siirtyy asia käräjäoikeudelta syyttäjälaitoksen käsittelyyn. Sakkovaatimuksen tiedoksiannosta epäilyllä on 14 päivää aikaa toimittaa syyttäjälaitokselle selvityksen päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista tai peruuttaa suostumus kirjallisesti syyttäjälle (Tuomarikäsikirja 2022).

3.5 Sakkomääräys

Sakkomääräys tarkoittaa sakkorangaistusta ja menettämisseuraamusta, joka on enintään 20 päiväsakkoa erikseen säädetystä teosta. Näitä tekoja ovat yleisemmin liikenne rikokset, näpistyksen ja kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta. Sakkomääräyksen voi määrätä toimivaltainen viranomais, kuten poliisi, rajavarti, tullivirkailija ja sen lisäksi myös erätarkastaja. Sakkomääräys on asia, jota syyttäjä ei ratkaise. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1. luku 3.§.)

Sakkomääräyksen yhteydessä toimivaltainen viranomais, kuten poliisi, tullimies, rajavarti tai erätarkastaja voivat määrätä rikosuhrimaksun, jonka määrä on 40 euroa. Rikosuhrimaksun määrä 40 euroa määräytyy laissa säädettyllä perusteella eli ”Rikosuhrimaksu on 40 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kuusi kuukautta”. (Laki rikosuhrimaksusta 2015/669.) Rikosuhrimaksun määrä on myös 80 euroa, jos säädetty ankarin rangaistus on yli kuusi kuukautta vankeutta. Henkilö on velvollinen maksamaan rikosuhrimaksun, silloin kun hän on tehnyt täysi-ikäisenä rikoksen, josta voi saada vankeusrangaistuksen. (Oikeusministeriö 2016.)

Luvussa 3,3 rangaistusmääräyksessä nostin esille lain kohdan missä tilanteessa rikosuhrimaksua ei saa määrätä ja tämä sama lain kohta koskee sakkomääräystä. Sakkomääräyksestä on mahdollista hakea muutoksenhakua valittamalla tekopaikan kärjäoikeuteen. Rikosuhrimaksun maksuvelvollisuudesta saa hakea ainoastaan muutosta vain pääasian yhteydessä (Laki rikosuhrimaksusta 2015/669). Sakkomääräys annetaan useimmiten liikenne rikoksista, kuten esimerkiksi kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta, mutta voidaan myös antaa näpistyksestä.

3.6 Valituksen määräaika

Valituksen määräaika on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksiannosta koskien sakko ja rikesakkomääräystä. Tolppasakossa tiedoksianto lähetetään postitse ja siinä tulkitaan tiedoksiannon tapahtuneen seitsemän päivän kuluttua tiedoksiannon lähettämisestä. ”Rangaistusmääräyksessä valituksen määräaika on suostumuksen antamisesta lukien 60 päivän kuluessa sekä 30 päivän kuluessa rangaistusmääräyksen antamisesta”. (Oulun kärjäoikeus 2022.)

Valituksen määräajan sattuminen pyhäpäivälle tai viikonlopulle tarkoittaa sitä, että niitä päiviä ei lasketa määräaikaan. Määräpäivän tai määräajan viimeisen päivän sattuessa pyhäpäiväksi saa valituksen toimittaa seuraavana arkipäivänä. (Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 1930/150.)

4 SAKKOMENETTELYN LAINSÄÄDÄNTÖ

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena on syventyä laajemmin sakkomenettely prosessiin ja tarkastella enemmän Suomen lainsäädännön osalta sakkomenettely aihetta. Aineiston hankinta tapahtuu tutkimalla lakia sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010, kirjallisuutta tarkastelemalla Helenius, Dan & Linna, Tuula 2021. Siviili- ja rikosprosessioikeutta sekä Jokela, Antti 2008. Rikosprosessi.

Sakkomenettelyn käsite on tuomioistuimen ulkopuolinen summaarinen rikosprosessi, joka tarkoittaa nopeaa ja yksinkertaisempaa menettelymuotoa. Kevyemmän prosessista tekee se, että asiat ovat yksinkertaisia, selviä ja enemmän samankaltaisuutta olevia rikoksia. Yleisemmin tavallinen rikosprosessi vaikeiden asioiden kohdalla on pitkä, monimutkainen ja kallis, jotka eivät ole yksinkertaisia sekä helposti käsiteltäviä. Lainmuutoksen uudistuksessa on ollut tarkoitus keventää ja lieventää prosessitaloudellisesti sellainen menettely, joka on edullinen niihin rikosasioihin verrattuna, jossa vastaaja on tunnustanut syytteen. (Jokela 2008, 450 – 455.)

Sakkomenettelyn lakimuutos otettiin käyttöön 1.12.2016, ja siitä säädetään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (SML, Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010). Sakkomenettelyssä käsiteltävät rikosasiat ovat niin sanottuja massarikoksia, joissa ainoastaan rangaistukseksi määrätään sakkorangaistus (Helenius & Linna 2021, 736).

Sakkomenettelyä käytetään yleensä yksinkertaisessa ja selvässä asiassa, jossa kysymyksessä olevasta rikkomuksesta ei säädetä ankarampaa rangaistusta, kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta (Helenius & Linna 2021, 736 – 738). Tämä käytäntö on siten tarkoitettu käytettäväksi näissä asioissa, jotka ovat selviä ja yksinkertaisia sekä näytöllisessä, että oikeudellisessa suhteessa (HE, Hallituksen esitys eduskunnalle 103/2017 vp s.59).

Asia voidaan käsitellä sakkomenettelyssä, mikäli rikkomuksesta epäilty luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen sakkomenettelyssä (SML 4.1. §). Epäilyltä tiedustellaan suostumus ja sen yhteydessä viranomaisen on selostettava suostumuksen merkitys sekä ilmoitettava menettelyssä määrättävä seuraamus. (Helenius & Linna 2021, 737)

Sakkomenettely eroaa kirjallisesta menettelystä siten, että epäillyn tulee hyväksyä myös seuraamus, jotta asia voidaan käsitellä ja ratkaista kyseisessä menettelyssä (ROL, Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 5 a luvusta). Mikäli rikosasiassa on asianomistaja

edellyttää se myös, että asianomistaja suostuu käsittelyyn. Hänelle on myös selostettava suostumuksen merkitys. (SML 5.1 §.) Jos asianomistaja antaa suostumuksensa asian käsittelyyn sakkomenettelyssä, menettää hän oikeutensa vaatia rangaistusta (Helenius & Linna 2021, 737).

4.1 Työvaiheet viranomaisittain sakkomenettelyssä

Toimivaltainen virkamies määrätty yleisemmin käsiteltävän asian, vaiheen ja laadun mukaan. Tullivirkailijoilla, rajavartiolaitoksen työntekijöillä ja erätarkastajilla on olemassa oma lakisäännös sakkomenettelystä, joka säädetään erikseen. Poliisin ja aiemmin mainittujen toimivaltaisten virkamiesten toimivaltaa on antaa sakkovaatimus sekä rangaistusvaatimus, mutta myös näiden lisäksi sakkomääräyksen tai rikesakon. Toimivaltaiset virkamiehet ovat esitutkintaviranomaisia (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1 luku 3.§).

Syyttäjälaitos liittyy sakkomenettely prosessiin siten, että syyttäjän toimivaltaan kuuluu lain mukaan se, että sakko- ja rangaistusvaatimus voidaan antaa joko syyttäjän pyynnöstä. Molemmat tahot eli poliisi ja syyttäjä voivat määrätä rikesakkomääräyksen. Syyttäjä antaa rangaistusmääräyksen, jonka ratkaisun virkailija tekee sakkovaatimuksen tai maksetun rangaistusvaatimuksen perusteella.

Käräjäoikeuden osuus sakkomenettely prosessissa on valituksien osalta ja, kun asia tulee vireille syyttäjältä käräjäoikeuteen.

Hovioikeuden rooli sakkomenettely prosessissa on se, josta haetaan muutos käräjäoikeuden ratkaisuun, jollei sitä ole erikseen kielletty. Käräjäoikeuden tuomioon, päätökseen tai muuhun ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla asianosaiset, jotka ovat tyytymättömiä ratkaisuun. "Käräjäoikeus ilmoittaa julistamisen tai antamansa ratkaisun yhteydessä saako ratkaisuun hakea muutosta ja mitä muutoksenhaussa on noudatettava." (Oikeudenkäymiskaari 25 luku 1.§.-3.§.)

4.2 Sakkomenettely toimivaltaisen virkamiehen osalta

Poliisin näkökulmasta sakolla käsiteltävänä oleva asia täytyy olla yksinkertainen ja selvä. Rikkomuksen korkeimmaksi seuraamukseksi sakkomenettelyssä voidaan määrätä enintään 20 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus tai menettämisseuraamus sille henkilölle, joka rikkoo seuraavia edellä mainittuja lakeja:

- 1) tieliikennelakia (729/2018)**
- 2) ajoneuvolakia (82/2021)**
- 3) ajokorttilakia (386/2011)**
- 4) liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annettua lakia (546/1998)**
- 5) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) taksi-,henkilö- tai tavaraliikennettä koskevia säännöksiä**
- 6) maastoliikennelakia (1710/1995)**
- 7) vesitieliikennelakia (782/2019)**
- 8) Rikoslain 23 luvun 10 §:ssa;**
- 9) Rikoslain 28 luvun 3 §:ssa;**
- 10) Ahvenanmaan maakunnan säädöstä, joka vastaa 1 - 9 kohdassa tarkoitettua säännöstä.”**
(Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1. luku 3.§)

Sakkomenettelyssä voidaan lain mukaan käsitellä ainoastaan yksinkertaisia ja selviä rikkomuksia, jotka voidaan käsitellä epäillyn suostumuksesta 1 luvun 4 §:n mukaisessa menettelyssä. ”Mikäli rikkomuksesta epäilty antaa suostumuksensa ja luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn sekä suostuu asian ratkaisemiseen lain mukaisessa menettelyssä” (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1. luku 4.§).

Poliisi harkitsee, voidaanko asia käsitellä sakkomenettelyssä siinä vaiheessa, kun rikos havaitaan tai selvitetään rikkomusta. Mikäli mahdolliset edellytykset täyttyvät sakkomenettelyn osalta tulee poliisin tehtäväksi toimittaa suppea esitutkinta asiassa, kuulla epäiltyä ja mahdollista asianomistajaa sekä selvittää näiden suostumusta sakkomenettelyyn (SML 7§). (Helenius & Linna 2021, 737 – 738.)

Toimivaltaisten virkamiesten asema sakkomenettelyssä on olennainen, sillä useat virkamiehet voivat määrätä sakon liikennesrikoksista, kuten esimerkiksi ylinopeudesta tai kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta. Edellä mainitut syyt ovat yleisemmin sakon perusteena ja tällöin kyseessä on kokonaisuutena sakkomenettely. Lisäksi muita selkeitä sakkoasioita toimivaltaisten virkamiesten käsiteltävinä rikoksina ovat näpistykset, järjestysrikkomukset, kalastusrikkomukset tai aiemmin mainitsemat liikennesrikokset. Esitutkintaviranomaiset määräävät sakko- tai rikesakkomääräyksen rikoksesta epäillylle henkilölle. Tämä edellyttää epäillyn ja mahdollisen asianomistajan suostumusta asian käsittelemistä lain mukaisessa kirjallisessa menettelyssä.

Sakkomenettelyn tarkoituksena on tuoda viranomaisnäkökulmasta se kuinka tehdä selkeiden käsiteltävien asioiden käsittelystä helppoa ja nopeaa, mutta prosessi vaatii sekä edellyttää

molemmilta tahoilta suostumuksen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että mahdollisessa sakotustilanteessa viranomaisen täytyy kertoa epäilylle, kuin myös mahdolliselle asianomistajalle tai asianomistajille sakkomenettelystä. Lisäksi viranomaisen täytyy kertoa molemmille osapuolille suostumuksen merkityksestä prosessin kannalta ja kysyä molemmilta osapuolilta suostumus. Tällä suostumuksella tarkoitetaan sitä, että epäilty ja asianomistaja suostuvat sakkomenettelyyn sekä luopuvat oikeudesta asian suullisesta käsittelystä käräjäoikeudessa. Mikäli suostumusta ei anneta jommankumman osalta, viranomaisen ei voi käsitellä asiaa sakolla. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 27.8.2010/754.)

Nykyaikana tietty osa poliisin antamista sakoista ei enää mene syyttäjän käsiteltäväksi, kuten esimerkiksi rikesakko- ja sakkomääräys. Poliisin ja syyttäjän yhteistyö on vähentynyt huomattavasti joissain määrin.

4.3 Syyttäjän rooli sakkomenettelyssä

Syyttäjän työmallissa sovelletaan lakia syyttäjälaitoksesta, jonka tarkoituksena on määrittää työn vastuualue. Yleisesti syyttäjän vastuualue työtehtävissään on järjestää alueellaan käsiteltäviä rikosasioita. Syyttäjälaitos kehittää omalla toimialueellaan syyttäjän toimintaa valtakunnansyyttäjän toimiston ohjauksessa, vastaa tuloksellisuudesta, valvoo toiminnan laillisuutta ja yhdenmukaisuutta sekä huolehtii viranomaisyhteistyöstä. (Laki syyttäjälaitoksesta 2019/32.) Vaitiolovelvollisuutta mitä säädetään poliisilain (872/2011) 7 luvun 1 §:ssä poliisin henkilöstöön kuuluvalta, sovelletaan tätä myös Syyttäjälaitoksen henkilöstöön kuuluvalta (Laki syyttäjälaitoksesta 2019/32).

Sakkomenettelyssä syyttäjän toimivaltaan kuuluu mahdollisuus määrätä rikoksesta ja tapauksesta riippuen rikesakkomääräyksen rikoksesta epäilylle. Rangaistusmääräykset lisäksi kuuluvat syyttäjän toimivaltaan. Esitutkintaviranomaisella sekä syyttäjälaitoksella on tiettyjä sakkomenettelyyn liittyviä asioita käsiteltävänä. Yhteistyötä tekevät molemmat viranomaistahot jonkin verran, mutta yhteistyö syyttäjälaitoksella painottuu enemmän käräjäoikeuteen. Tämä johtuu siitä, että epäillyt voivat hakea muutoksenhakua eli valittaa tekopaikan käräjäoikeuteen rangaistus-, sakko – ja rikesakkomääräyksestä. Asianomistaja voi valittaa ainoastaan, mikäli on tapahtunut oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:ssä säädetty tuomiovirhe tai asianomistaja ei ole ymmärtänyt antamansa suostumuksen merkitystä. Tuomioistuinkäsittelyssä valituksen johdosta syyttäjä edustaa valtiota niissäkin tilanteissa, joissa on eri viranomaisen, kuten esitutkintaviranomaisen tai poliisi. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010.)

Syyttäjä ratkaisee sakkovaatimusta ja rangaistusvaatimusta koskevia asioita, mikäli rangaistusmääräystä ei ole annettu. Syyttäjän toimivaltaan kuuluu rangaistusmääräyksen antaminen, joka edellyttää epäillyn ja asianomistajan suostumusta. Tähän kuuluu myös lisäksi, että syyttäjällä on itsenäinen ja riippumaton syyteharkintavalta. Päätösvalta on itsenäistä ja rikosoikeudellisen vastuun toteutumista koskevat ratkaisut käsiteltävänä olevassa rikosasiassa (Laki syyttäjälaitoksesta 2019/32). Poliisi toimittaa syyttäjälle esitutkimateriaalin sakkomenettelyä koskevista asioista syyttäjälle. Syyttäjä voi pyytää esitutkimaviranomaiselta lisätutkintaa, mikäli kokee tämän tarpeelliseksi. Syyttäjän työtehtävään kuuluu vielä osaksi vahvistaa joitakin poliisin kirjoittamia sakkoja, jotka eivät ole tavallisia rikkomuksia. Sakkomenettelyn osalta syyttäjän rooli on todella merkittävä. Syyttäjälaitos käsittelee vaatimus loppuisia sakkoja, jotka ovat nimeltään sakkovaatimus ja rangaistusvaatimus. Vahvistamistoimivalta näiden hakemusasioiden osalta kuuluu syyttäjälle.

4.4 Sakkoasian käsittely ja ratkaisu kirjallisesti

”Sakkomenettelyllä tarkoitetaan tuomioistuimen ulkopuolella tapahtuvaa kirjallista sakkoasian käsittelyä ja ratkaisua” (Syyttäjälaitos 2023). ”Laissa säädetty menettely koskee säädöspohjana 1.12.20216 voimaa tullutta lakia sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010 SML)” (Helenius & Linna 2021, 736). Sakkomenettelyssä voidaan käsitellä vain yksinkertaisia ja selviä rikkomuksia, joista ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko, sakko tai enintään 6 kuukautta vankeutta. Määrättyä sakkoa ei voida muuttaa vankeudeksi sakkomenettelyssä. Seuraamukseksi voidaan määrätä sakkorangaistus tai rikesakko sekä näiden ohella enintään 1000 euron suuruinen menettämisseuraamus (Pakarinen 2019, 1).

Sakkoasian käsittely edellyttää epäillyn ja asianomistajan suostumusta sakkomenettelyyn. Tämä toimenpide tarkoittaa sitä, että poliisi kertoo molemmille osapuolille sakkomenettelystä ja suostumuksen merkityksestä. (Poliisi 2023.) Asianosaiset päättävät poliisin kertoman perusteella suostuvatko sakkomenettelyyn, mikä tarkoittaa asian käsittelyn kannalta kirjallista menettelyä. Kirjallisella menettelyllä tarkoitetaan toisin sanoen, että luopuvatko asianosaiset oikeudesta asian suulliseen käsittelyyn tuomioistuinlaitoksessa eli käräjäoikeudessa. Mikäli asianosaiset eivät anna suostumusta sakkomenettelyyn, asia siirtyy tuomioistuimen käsiteltäväksi. Epäilyllä ja asianomistajalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus sakkomenettelyyn kirjallisesti siihen asti, kunnes asia on ratkaistu. Suostumuksen peruuttamisessa syyttäjän tehtävä on siirtää asia tuomioistuinlaitokselle rikosasian käsittelyyn (Syyttäjälaitos 2023).

Sakkoasian käsittelystä tuomioistuinlaitoksessa vastaa tuomari, joka tutkii valituksen, mikä koskee määräyksiä. Muutoksenhaku kärjäoikeuteen sakkovalitusten osalta on sakko-, rikesakko- ja rangaistusmääräyksestä. Tuomari tarkistaa valituksen tapauskohtaisesti ja tekee ratkaisun, käsitelläänkö sakkovalitusasia kansliassa vai vaatiiko valitus istuntokäsittelyyn. Sakkovaatimuksia tai rangaistusvaatimuksia koskevia asioita saapuu kärjäoikeuteen, mutta kärjäoikeus ei voi tutkia näitä olevia vaatimuksia. Kärjäoikeus toimittaa vaatimusasiat syyttäjälaitokselle sekä tiedustelee samalla, onko rangaistusmääräystä annettu, mikäli rangaistusmääräystä ei ole syyttäjävirston ilmoituksen mukaan kärjäoikeus jättää asian tutkimatta. (Tuomarikäsikirja 2022.)

4.5 Kärjäoikeuden rooli sakkomenettelyssä

Tuomioistuimen eli kärjäoikeuden rooli sakkomenettelylain osalta on se, josta voidaan hakea muutosta valittamalla saamaansa sakkoasiaan tai asianosaiset eivät suostu sakkomenettely käsittelyyn. Tämän johdosta asia siirtyy normaaliin rikosprosessiin. Kärjäoikeudella on laissa määritelty ne muutoksenhakuperusteet, jotka kärjäoikeus voi tutkia ja niitä ovat määräys loppuiset sakot. Väärään virstoon toimitetut aineistot, jota kärjäoikeus ei tutki ovat vaatimus loppuisia sakkoja ja ne tulee siirtää kiireellisesti virston puolesta syyttäjävirstoon (Pakarinen 2019).

Tuomioistuinlaitos on viimeinen toimija sakkomenettely prosessissa. ”Epäilty voi valittaa tuomioistuimeen ilman valitusperusteiden rajoituksia” (HE 103/2017). Tapahtuneet uudistukset parantavat oikeusturvaa sekä tuo enemmän vaikutusmahdollisuuksia menettelytavan valintaan kansalaisten keskuudessa. Uudistus tuo lisäksi kaikkiin tuomioistuimen ulkopuolella määrättyihin sakkoihin muutoksenhaku mahdollisuuden valittamalla kärjäoikeuteen. Suostumuksen antamatta jättäminen sakkomenettely prosessiin ei merkitse sitä, että epäilty välttyy rikosvastuulta. Asia siirtyy käsiteltäväksi normaaliin rikosprosessiin siinä tapauksessa, mikäli asianosaiset eivät suostu sakkomenettelyyn. Tämä tarkoittaa sitä, että poliisi suorittaa esitutkinnan asiassa ja esitutkinnan valmistumisen jälkeen. Asia siirtyy syyttäjälle syyteharkintaan, jonka jälkeen asia käsitellään kärjäoikeudessa. (Oikeus 2016.) Henkilö, joka ei ole antanut suostumusta sakkomenettelyyn tulee varautua tuomioistuin käsittelyyn. Tämän lisäksi tuomioistuimessa määrätty maksamaton sakko voidaan muuntaa vankeudeksi, mutta ei kuitenkaan sakkomenettelyssä määrättyä sakkoa. Tuomioistuimessa käsiteltävään asiaan voi tulla lisäksi myös todistelukustannuksia. (Oikeus 2016.) Tuomioistuinlaitoksessa käsitellään laajasti erilaisia siviili- ja rikosasioita. ”Sakkomenettelyssä ei saa käsitellä virkarikosta koskevaa

asiaa eikä merilain (674/1994) 20 luvussa tai sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 2 §:ssa tarkoitettua asiaa” (HE 103/2017 2 luku).

Tuomioistuinlaitoksen toimenkuva on todella suuri, sillä ratkaistavia asioita on paljon ja ne voivat suurimmaksi osin olla aika riitaisia. Tuomarin puolueettomuus käsiteltävien asioiden osalta on kuitenkin tasapuolista asian asianosaisiin nähden. Tuomarilla ei saa olla asioiden ratkaisussa omaa etua tai muuta vastaavaa sidonnaisuutta asianosaisiin tai viimesijaisena ratkaistavaan asiaan. Esteellisyysperusteet pätevät lautamieheen, syyttäjään ja pöytäkirjanpitäjään. (Linna 2019, 14 – 15.) Tuomioistuinlaitoksen rooli on hyvin tärkeä sakkoasioiden ratkaisussa. Käräjäoikeuden päätökseen tyytymätön henkilö, kuten epäilty tai asianomistaja voivat myös hakea muutoksenhakua hovioikeudesta tai korkeimmasta oikeudesta.

5 MUUTOKSENHAKU

Tässä luvussa tuon tarkemmasta näkökulmasta ilmi muutoksenhaun merkityksen kärjäoikeudessa, joka osoitetaan tekopaikan kärjäoikeuteen. Muutoksenhaku perustuu Suomen lainsäädäntöön ja toimenpiteet tapahtuvat sen mukaan. Muutoksenhaku asioissa valitukset tulee osoittaa rikkomuksen tekopaikan kärjäoikeuteen, jossa on päätösvaltainen jäsen, joka muodostuu siitä, kun lainoppinut jäsen on yksin. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 34§:n 1 momentti.)

Muutoksenhaun edellytyksenä on se, että rikkomuksesta epäilty joka on saanut määräyksen voi ainoastaan hakea muutosta samaansa määräykseen kärjäoikeudelta valittamalla. Valituksen toimittamiselle on lainsäädännössä määrätyt määräajat, joita täytyy noudattaa, mikäli haluaa valittaa määräyksestä. Valitus käytännössä olevat määräajat ovat seuraavat eri asioiden osalta: Sakkomääräys ja rikesakkomääräyksessä valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksi antamisesta. Rangaistusmääräyksen osalta valitus käytäntö määräajasta on pidempi eli 60 päivää suostumuksen antopäivästä, mutta rangaistusmääräyksestä on mahdollista tehdä jo kuitenkin 30 päivän kuluessa määräyksen antamisesta. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 34§.)

Asiassa jätetään valitus kärjäoikeudelle se, mitä valituksen täytyy sisältää, sovelletaan olemassa olevan lainsäädännökseen mukaan ja tällöin puhutaan valituskirjelmästä. Ensimmäisenä valituksessa täytyy käydä ilmi asia, mihin muutosta haetaan, toisena vaiheena valituksessa täytyy tuoda ilmi, mitkä ovat ne syyt, jotta määräykseen haetaan muutosta ja peruste millä muutosta vaaditaan. Todisteet asian osalta on olennainen asia ja ne ovat hyvä toimittaa valituksen liitteinä. Valittajan käsittelypyyntö halukkuudesta pääkäsitteeseen kärjäoikeudessa. Valittajan tai asiakirjan laatijan on allekirjoitettava valituskirjelmä. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 35 a §.)

Kärjäoikeuden ratkaisuun on myös mahdollista hakea muutoksenhakua, mikäli siihen asianosainen on tyytymätön. Sakkoasioissa menettely on käytännössä täysin sama, kuin muutoksenhaku rikosasioissa. Käytössä on kolmen oikeusasteen järjestelmä, joita ovat kärjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus. Kärjäoikeuden ratkaisusta valitetaan hovioikeuteen sekä hovioikeuden antamasta ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen yksinkertaisuudessaan. Muutoksenhaussa esiintyy ajoittain termit varsinainen ja ylimääräinen muutoksenhaku. Nämä liittyvät muutoksenhakukeinoihin ja ero näiden välillä on siis se, että varsinainen muutoksenhaku tarkoittaa säännönmukaista eli toisin sanoen tavallisia perusteita

määrittelevä muutoksenhaku. Ylimääräinen muutoksenhaku tarkoittaa sitä, että kyseessä on poikkeuksellisia perusteita määrittelevä muutoksenhaku, jossa on erityisiä perusteita.

Käräjäoikeus voi tutkia ylimääräisenä muutoksenhakuna sellaisen tapauksen, kuin sakkoasiassa oleva epäilty tai asianomistaja ei ole pätevästi antanut suostumusta sakkomenettelyn käyttämiseen. Edellä mainitun asian käsittely voidaan oikeudenkäymiskaaren mukaan tutkia käräjäoikeudessa. (Oikeudenkäymiskaari, 1734/4).

5.1 Käräjäoikeuden muutoksenhaku sakkomenettelyn osalta

Kuten otsikko, kertoo tämän osion tarkoituksena on käsitellä tarkemmin muutoksenhakua sakkomenettely asioiden kannalta. Muutoksenhakua voi hakea valittamalla tekopaikan käräjäoikeuteen näiden asioiden osalta rangaistus-, sakko- ja rikesakkomääräyksestä. Ensisijaisesti määräyksen saaja eli epäilty voi hakea muutoksenhakua valittamalla päätöksestä tai tuomiosta. Asianomistaja voi hakea muutosta valittamalla mikäli jokin näistä kriteereistä toteutuu. Hallituksen esityksen mukaan: "menettelyssä on tapahtunut oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:ssa säädetyillä perusteilla tai sillä perusteella, että määräys perustuu väärän lain soveltamiseen tai ettei hän ole pätevästi antanut tämän lain 4 tai 5 §:ssa tarkoitettua suostumusta". (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 35.§.)

Lain mukaan yleisemmin valitusaika on 30 tai 60 päivää tiettyjen määräyksien osalta. Nämä asiat, joissa valitus täytyy, tehdä 30:n päivän sisällä poliisin antamasta tiedoksiannosta ovat sakkomääräys ja rikesakkomääräys. Rangaistusmääräyksen osalta kuitenkin valitus tehdään 60 päivän kuluessa suostumuksen antopäivästä, mutta on myös mahdollista tehdä 30 päivän kuluessa rangaistusmääräyksen antamisesta. (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 35.§.)

Mikäli sakkomääräyksestä valittaa, niin juttu saapuu vireille sakkovalituksena käräjäoikeudelle. Käräjäoikeus tekee vaadittavat toimenpiteet vireelle saapuneelle sakkovalitukselle, mutta on vain tietyt asianimikkeet, joissa käräjäoikeus voi tutkia valituksen. Yleisemmin käräjäoikeus tutkii valituksen näissä tapauksissa: sakkomääräys, rangaistusmääräys tai rikesakkomääräys ei kuitenkaan tolppasakkoa, jos ei ole ensi vastustettu poliisille. Ne asiat, joita käräjäoikeus ei voi tutkia on sakkovaatimus sekä rangaistusvaatimus. (Oulun käräjäoikeus 2022 / SML 34§.)

Sakko- ja rangaistusvaatimuksesta ei voi valittaa tekopaikan käräjäoikeuteen, sillä epäilyllä on mahdollista asian tiedoksiannosta toimittaa kahden viikon ajan syyttäjälle selvityksen päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista tai perua suostumus kirjallisesti syyttäjälle. (Oulun käräjäoikeus 2022 / SML 34§.)

6 HAASTATTELUT JA HAASTATTELUN TULOKSET

Tässä luvussa kerron tarkemmin haastattelun rakenteesta ja, siitä kuinka toteutin haastattelut. Haastatteluiden tarkoitus on tarkastella sarkkovalituksen eri työvaiheita kahden organisaation välillä sekä selvittää kärjääioikeuden olemassa olevan sarkkovalitus käsikirjan ongelmakohtia. Tutkimuksessa syvennyin selvittämään lisäksi syyttäjälaitoksen työvaiheita sarkkovalituksen osalta. Laadin molemmille organisaatiolle tutkimuskysymykset, jonka jälkeen aloin sopimaan haastatteluaikaa. Syyttäjälaitoksen haastattelun sovin pidettäväksi elokuulle 22.8.2023 ja kärjääioikeuden haastattelun toteutin yhteishaastatteluna joulukuussa 19.12.2023.

Syyttäjälaitoksen haastatteluun osallistunut henkilö oli aluesyyttäjä. Yhteishaastatteluun osallistuneet henkilöt olivat Oulun kärjääioikeuden vastuutuomari ja vastuusihteeri sarkkovalitusasioissa. Toteutan aineistonkeruun henkilöhaastatteluna kahteen eri organisaatioon, ja sen pohjalta analysoin haastatteluista saadut tulokset. Päätin toteuttaa haastattelut puolistrukturoituna haastatteluna, jossa laadin kysymykset etukäteen. Varsinaisessa haastattelutilanteessa asettelin kysymykset oikeaan muotoon lisäksi tein tarvittavia täydennyksiä kysymyksien osalta. Haastattelut olivat vapaamuotoisia ja pyysin luvan haastateltavilta nauhoittaa koko haastattelun, jotta aineiston analysointi on helpompaa pidempien vastausten osalta ja tehtyyn haastatteluun on helppo palata jälkeempäin.

6.1 Pohjois-Suomen syyttäjävirston haastattelussa saadut tulokset

Pohjois-Suomen syyttäjävirston aluesyyttäjän työtehtävät ovat monipuolisia, vaihtelevia ja kiireisiä. Syyttäjän työnkuvaan kuuluu syyteharkinnan tekeminen. Mikä tarkoittaa sitä, että poliisi toimittaa syyttäjälaitokselle esitutkinnassa hankitun aineiston, kuten esitutkintapöytäkirjat ja muun materiaalin, jonka jälkeen syyttäjä tekee syyteharkinnan asian osalta. Syyttäjä ratkaisee nostaako syytteen vai jätetäänkö syyttämättä. Lisäksi syyttäjän työtehtävään kuuluu esitutkintayhteistyö eri viranomaisten kanssa, mutta pääasiassa yhteistyö tapahtuu poliisin sekä tutkinnanjohtajan kanssa. Mahdollisesti tutkijoiden ja tullin kanssa yhteistyötä on jonkin verran. Kärjääioikeuden ja hovioikeuden istuntoja on joka viikko.

Summaarinen sarkkomenettely on myös osana aluesyyttäjän työtehtävää eli ratkaisevat sarkkoja asianhallintajärjestelmässä tai kärjääioikeudelta tulee lausumapyyntö sarkkoasiassa, niin aluesyyttäjä tekee ja toimittaa lausumapyyntönsä sinne. Erilaiset valitusasiat kuuluvat lisäksi

syyttäjän työnkuvaan eli on valitus vastaamisia tai mikäli syyttäjä on itse valittajana käräjäoikeuden tuomioista hovioikeuteen. Koulutuksia järjestetään eri asiaryhmiin liittyen, kuten esimerkiksi sakkoasioihin.

Sakkoasioiden ratkaisevia syyttäjiä on Oulun alueella kymmenkunta, joiden työnkuvaan kuuluu sakkoasioiden ratkaiseminen. Asioita ratkotaan ja käsitellään sitä mukaa, miten niitä jakaantuu asianhallintajärjestelmään vireille. Syyttäjän työvaiheet sakkomenettelyn osalta ovat, että asia otetaan asianhallintajärjestelmässä ratkaistavaksi sekä tehdään vaadittavat toimenpiteet eli tarkastetaan, onko teonkuvaus oikein, kun se on oikein, niin hyväksytään ratkaisu ja otetaan seuraava juttu. Sakkoasioissa täytyy tarkistaa, onko tuloksetyksiä tai jotakin muuta huomioitavaa mikä täytyy ottaa asiassa huomioon. Syyttäjän toimesta, kun sakko ratkaistaan, lähtee sen jälkeen tieto rangaistusmääräyksestä henkilölle. Poliisi antaa sakkovaatimuksen sekä käy antamassa sakkomääräyksen, kun syyttäjä on vahvistanut sen. (Syyttäjä N1 haastattelu.)

Sakkovalitusasioissa täytyy miettiä, tarvitseeko tehdä esitutkintaa tai lisätutkintaa, riippuen minkälainen valitusasia on kyseessä vai riittääkö käräjäoikeuden lausuman antaminen ilman esitutkintaa. Oulun käräjäoikeudesta tulee syyttäjävirstoon vastauspyyntö, siellä on valittaja ja asiana on sakkovalitus. Vastauksen sisältö on samantyyppinen, kuin käräjäoikeuden tuomiosta ratkaistaan. Tarkoittaa sitä, että mistä asiasta annetaan vastaus, myönnetäänkö muutosvastaus vai vastustetaanko sitä eli asian liitteeksi tulee henkilön valitus, millä perusteella hän on valittanut. Käsitys valittajan vaatimuksen perusteista, johon haluat nojautua todisteet, mahdollinen pyyntö suulliseen käsittelyyn, tähän annetaan määräpäivät ja tästä vastataan käräjäoikeudelle. (Syyttäjä N 1 haastattelu.)

Joissakin sakkovalitusasioissa henkilö myöntää menettelyn, josta on saanut sakon, mutta nettotuloissa on tapahtunut muutos tai tulot ovat pienemmät. Tällaisessa tilanteessa asiassa voidaan esittää lisäselvitystä. Useimmin henkilö valittaa siitä, että ei ole syyllistynyt mahdolliseen tekoon tai liikennejutuissa kiistää käytetyn nopeuden. Rikkomukset, jotka henkilö on kiistänyt, vaatii yleensä poliisilta lisätutkintaa, jota syyttäjän täytyy tarvittaessa pyytää. Käytännössä lisätutkinnan jälkeen aluesyyttäjä pyytää poliisia toimittamaan esitutkintapöytäkirjan ja mahdollisesti poliisia voidaan kuullaan asiassa todistajana. (Syyttäjä N1 haastattelu.)

Sakot antaa aina valvontaa suorittava viranomainen, joka on havainnut rikkomuksen. Usein miten poliisi, mutta lisäksi on rajavartiolaitos, tullit ja puolustusvoimat tiedustelelee suostumuksen menettelyyn epäillyn ja asianomistajan osalta. Syyttäjälaitos vahvistaa sakkoja ja vastaavat niihin.

Syyttäjän rooli sakkovalitusasioissa on merkittävä, sillä syyttäjä lausuu valituksesta eli tällä tarkoitetaan sitä, että hyväksyykö vai vastustaako valitusta. Pääsääntöisesti syyttäjä vastustaa, mikäli asiassa ei mitään erikoista ilmene. Asioiden kannalta olennaista kuitenkin on, mistä valitetaan. Kyseessä voi olla näyttökysymys eli konkreettiset asiat saatetaan kiistää tai merkittävä muutos tuloissa tarkoittaa sitä, kun viranomainen antaa epäilylle sakon niin heidän tehtävä on hakea asianhallintajärjestelmästä eli sakkolaskurista viimeksi vahvistetun verotuksen mukaisen nettotulon ja henkilöllä on voinut muuttua tulotiedot erinäisistä syistä, jonka takia hakee myöhemmin muutosta. Henkilöllä on mahdollista 14 päivää toimittaa tiedoksiannosta vaadittavat selvitykset tulotietoihin liittyen. (Syyttäjä N1 haastattelu.)

Käräjäoikeuden lausumapyyntöihin syyttäjän täytyy vastata sakkovalitusasioissa. Myöhässä palautuneita selvityksiä ei tule ottaa asiassa huomioon ja siten asia voidaan vahvistaa syyttäjän toimesta. Syyttäjän tulee ottaa kaikki näyttö huomioon sakkoasioita käsiteltäessä. Syyttäjälaitos tekee useimmiten lisätutkinnan kautta enemmän yhteistyötä poliisien kanssa. Tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa syyttäjälaitos tekee vähemmän ja harvemmin yhteistyötä, sillä heillä on omat säännökset tiedossa, jolloin heidän seuraamukset ja päiväsakkojen määrät ovat tarkkaan annettuja, joten näihin ei syyttäjän tarvitse yleisemmin tehdä muutoksia.

Haastattelun aikana kävimme tarkemmin läpi syyttäjälaitoksen asianhallintajärjestelmää, johon sakkoasioita saapuu. Lapin käräjäoikeus ja Oulun käräjäoikeus ovat ne virastot, joista syyttäjälaitokselle saapuu vastauspyynnöt ja johon syyttäjälaitos toimittaa vastauksen. Haastattelun lopussa näin esimerkkien kautta enemmän käytännönprosessia kuinka asiat saapuvat syyttäjälaitokselle ja mitä toimenpiteitä heidän täytyy siinä omalta osalta suorittaa ja mahdollisesti toimittaa.

Esille nousi myös sellainen seikka esimerkin kautta, että syyttäjän täytyy olla hyvin tietoinen sakkoasioista, jotta hän huomaa, mikäli sakkomääräys on annettu väärin perustein. Epäillyn on lisäksi hyvä olla tietoinen yleensä poliisin antamissa sakkomääräyksissä siitä, että hänellä on oikeus hakea muutosta kyseisessä asiassa, sillä niissä voi olla epäselvyyttä onko sakkomääräys annettu väärin perustein. Syyttäjälle nämä asiat eivät aina päädy, kun ainoastaan siinä vaiheessa, mikäli käräjäoikeus pyytää asiassa lausumaa. Sakkovalituksissa ratkaisu annetaan usein kirjallisena kansliassa, mikäli valittaja ei halua suullista käsittelyä. Istuntokäsittelyitä on kuitenkin jonkin verran riippuen eri tekijöistä.

6.2 Haastattelu Oulun käräjäoikeudessa Käräjätuomarille sekä kärjäsihteerille olemassa olevan käsikirjan näkökulmasta

Toteutin haastattelun siitä näkökulmasta, että haastattelen yhtä aikaa sakkovalitusasioiden vastuu tuomaria sekä kärjäsihteeria liittyen olemassa oleviin ohjeistuksiin. Yhteishaastattelun avulla säästimme osapuolten aikaa sekä koin, että siinä oli mahdollista saada näkökulmaa molempien omista vastuualueista, kehittämiskohteet ja yhteneväisiä ajatuksia ohjeistuksien suhteen. Käräjätuomareilla on oma sakkovalitukseen liittyvä ohjeistus tuomarin näkökulmasta ja kärjäsihteeereillä oma sihteerin näkökulmasta olennaisten tehtävien osalta.

Työtehtävät käräjätuomarin osalta koostuvat yleisemmin lainkäyttötehtävistä, hakemus ja riita-asioiden sekä rikosasioiden valmistelusta ja ratkaisutoiminnasta asioiden osalta. Kärjäsihteerin työtehtävät ovat pääasiassa rikos ja siviiliasioissa. Sakkovalitusasioiden käsittely on jaettu tuomareiden kesken siten, että viikko jakovuorolistan mukaan tiettyä asiaryhmää käsittelevän tuomarin vastuulla on hoitaa myös sakkoasioiden hoitaminen. Sakkovalitukseen liittyviä asioita tulee tuomarin käsiteltäväksi kuukausitasolla noin 1 – 2 asiaa. (Käräjätuomari N1 haastattelu.)

Kärjäsihteeereillä on myös jaetut vuorot asiaryhmien mukaan, joten käsittelijät vaihtuvat vuorolistan mukaan asioiden käsittelyssä. Rikosasioille on oma virastoposti, jota sihteerin seuraa ja tekee vaadittavia toimenpiteitä sinne saapuville asioille. Sakkoasioihin liittyviä toimenpiteitä viikkotasolla sihteerin tekee usein. Kärjäsihteerin ilmoittaa uudesta vireille tulleesta sakkovalitusasiasta tuomarille ja tuomari tekee tarvittavan tarkistuksen asiassuhteen, mistä asiassa on valitettu ja onko kyseessä sakkomääräys. Lisäksi tuomari tarkistaa onko kaikki tarvittavat asiakirjat liitetty mukaan, jos asiankannalta olennaisia asiakirjoja puuttuu. Tuomari pyytää sihteerin tekemään täydennyspyynnön kyseiseen asiaan ja se jää odottamaan vastauksia. (Kärjäsihteerin N1 haastattelu.)

Syyttäjältä lausumapyynnön pyytäminen tapahtuu siinä vaiheessa, kun asiassa on kaikki tarvittavat asiakirjat. Kärjäsihteerin toimittaa syyttäjän lausuman asiassa tuomarille tarkastettavaksi ja tuomari katsoo asian kannalta olennaiset toimenpiteet. Kärjäsihteerin työvaiheena on koota asiakirjat sähköiseen kansioon, seuraavaksi lähetetään tuomarille tarkastettavaksi ja sen jälkeen oikeusrekisterikeskukselle ilmoitus täytäntöönpano keskeytyksestä. Näiden edellä mainittujen jälkeen kärjäsihteerin tekee täydennyspyynnön, mikäli asiassa puuttuu olennaisia asiakirjoja, jonka jälkeen syyttäjälle lähetetään vastauspyyntö, kun syyttäjä toimittaa sen asiassa se lähetetään tuomarille tarkastettavaksi. Työvaiheita

sakkoasioiden käsittelyssä on paljon kärjätuomarilla kuin myös kärjäsihteerillä (Kärjätuomari N1 haastattelu.)

Kärjätuomareiden sakkovalituksia koskeva ohjeistus on suppea. Ohjeistuksessa on tuotu esiin enemmän vain sakkoasioiden osalta yleisiä asioita. Tuomarin näkökulmasta olemassa oleva ohjeistus on hyvä, sillä asiat ovat tiivistetysti koottuna ja siinä tulee esille olennaiset asiat. Tuomari ei huomaa heidän ohjeistuksessa olevan kehittämiskohteita. Kärjäsihteerien sakkoasioiden ohje on sisällytetty kaikkien rikosasioiden ohjeeseen eli siellä on todella laajasti rikosasiaryhmiä eikä sellaista yksilöityä asiaryhmän ohjetta ole olemassa, kuin ainoastaan tuomareilla. Sihteerien ohje on kuitenkin yksityiskohtaisempi, kuin tuomareilla. Osastolla tuomarit ovat kokeneet helpommaksi sen, että joka asiaryhmällä on olemassa oma käsikirja, jotta niitä on helpompi täydentää. Ohjeet ovat ajantasaisia, kun suuria muutoksia ei ole lähivuosina tapahtunut lainsäädännön osalta. Suurin muutos on tapahtunut 2019 – 2020 välisenä aikana. (Kärjätuomari N1 haastattelu)

Määräaikojen seuraaminen sakkovalitusasioiden osalta on kärjätuomarin näkökulmasta äärimmäisen tärkeää seurata. Kärjäsihteerin näkökulmasta on tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että valittaako sakkovaatimuksesta vai koskeeko valitus sakkomääräystä, jotta osataan toimia näiden osalta oikein. Kärjäsihteerien ohjeessa ei ole kerrottu määräajoista eli tietoa siitä missä ajassa valitus täytyy olla toimitettuna kärjäoikeudelle. Haastattelun aikana koettiin se tärkeänä sihteerin ohjeistuksen kannalta, että määräajat olisivat merkitty asioiden osalta oppaassa. Kärjäsihteerien olisi hyvä myös olla tietoisia siitä mikäli valitus saapuu määräaikojen jälkeen, mitkä ovat toimenpiteet asiankannalta.

Kärjäsihteerin mielestä ohjeistuksen yksityiskohtaisuus olemassa olevan ohjeen kannalta on hyvä juttu, sillä sakkoasioita voi käsitellä sellainen henkilö joka ei ole aikaisemmin niiden parissa työskennellyt. Asiat, jotka nousevat esille kärjäsihteerin sakkovalitus ohjeesta mitä sieltä puuttuvat ovat: määräajat eri sakkoasioiden osalta, asianomistaja valittajana muuttuuko käytäntö sen osalta ja sakkolajien termejä olisi hyvä kertoa enemmän. Näitä käsitellään lisäksi tuomarin näkökulmasta harvoin, jolloin he kokevat käsikirjan olemassa olevan kannattavaksi. Toimenpiteiden ja termien kautta vaadittava menettely on hyvä tarkistaa, koska näitä ei käsitellä niin usein, että välttämättä prosessin kulku ei ole tiedossa lähimuistissa.

Valittajalla on mahdollista perua kärjäoikeudelle jättämänsä valitus ja kärjäoikeus jättää asian sillensä. Peruutukset ovat kuitenkin harvinaisia sakkovalitus asioissa. Lähtökohtaisesti valitusasiassa valitetaan, mikäli asia siirtyy istuntokäsittelyyn ja valittaja ei saavu paikalle jätetään

asia sillensä. Käräjäoikeuden antamassa ratkaisussa sakkoasian osalta, mikäli valittaja haluaa hakea ratkaisuun muutosta, hänelle toimitetun päätöksen lopussa on kerrottu muutoksenhakuohjeet. Lakimuutoksen aikana eri käräjäoikeudet vastuutuumarit ovat olleet tiiviisti yhteistyössä sakkovalituksien osalta, mutta yhteydenpito ei ole enää lähiaikoina ollut tarpeellista. Käräjäsihteeri on yhteydessä enemmän syyttäjälaitokseen sakkovalituksien osalta.

Haastattelun aikana tekemät havainnot osoittautuivat siihen, että suuria muutoksia ohjeistuksen kannalta ei tullut ilmi. Käräjätuomareiden ohjeistus oli haastattelun mukaan selkeä, yksinkertainen ja helppolukuinen. Lisäarvoa heidän ohjeen osalta toi se, että sakkovalituksien ohje on omana tiedostona. Käräjäsihteereiden ohjeesta löytyi kehittämiskohtia, joita ajon tuoda esiin laatimassa käsikirjassa. Käräjätuomarin näkökulmasta heidän mielestä asiaryhmien oma ohje on selkeä ja helppo päivittää, kun on omana käsikirjana. Käräjäsihteerit saavat laatimani käsikirjan käyttöönsä ja he voivat päivittää sitä, mikäli jotakin muutettavaa ilmaantuu. Haastattelussa tuli mielestäni olennaista tietoa opinnäytetyön suhteen ja sellaisia konkreettisia esimerkkejä vireillä olleiden juttujen kautta. Koen sen hyvänä, että on päässyt näkemään prosessia ja kuulemaan esimerkkejä.

En ole itse aiemmin työskennellyt sakkoasioiden parissa, joten koen ohjeistuksen auttavan enemmän sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole aiemmin sakkoasioita käsitelleet. Kehittämiskohteita vanhaan ohjeistukseen oli kuitenkin vähäisesti, joten suuria muutoksia käsikirjaan ei tullut. Käsikirjanmalli on enemmän sellainen, jossa on selostettu enemmän tekstin muodossa työvaiheista. Haastattelu kokonaisuutena oli mukava toteuttaa ja siinä sai enemmän tietoa juttujen osalta sekä millaisia harvinaisia asioita voi myös sakkovalituksien kanssa nousta esille.

7 SAKKOVALITUKSEN KÄSIKIRJA

Haastattelun avulla selvitin olemassa olevan ohjeistuksen puutteita ja lähdin sitä kautta tekemään käsikirjamallista opasta toimeksiantaja yritykselle. Päädyin tekemään käsikirjaa valitusta aiheesta sen kautta, kun olin ammattiharjoittelussa kesällä 2022 Oulun käräjäoikeudessa kärjäsihteerinä. Aloitin taustatyön selvittämällä opinnäytetyöaiheita, siellä työskennellessä. Harjoittelun aikana en kuitenkaan lähtenyt tekemään ehdotetuista aiheista opinnäytetyötä vaan sen aika koitti, sitten kun aloitin työskentelyn uudestaan Oulun käräjäoikeudessa keväällä 2023. Aloitin tiedustelemaan mihin aihe alueeseen, heillä on opinnäytetyön tarve ja sain heiltä muutamia näkemyksiä aiheesta, josta voisin tehdä heille käsikirjan. Toimeksiantajalla oli näkemys, että päivittäisin heidän olemassa olevaa käsikirjaa ja täydentäisin sitä enemmän tekstin muodossa.

Opinnäytetyön alussa perehdyin ja syvennyin eri sakkovalituksiin ja etsin aiheesta tietoa lakien ja erilaisen kirjallisuuden kautta. Aihe alue oli itselle vieras, jonka takia sakkomenettely prosessiin oli erittäin vaikea päästä kiinni ja lähteä työstämään teoriaosuutta. Tämä työvaihe vaati todella paljon aikaa ja selvittämistä mitä sakkomenettely tarkoittaa lain näkökulmasta. Alkuvaiheen jälkeen aloin selvittämään toimeksiantaja yrityksessä mitä heidän käsikirjasta puuttuu ja miten lähtisin sitä parantamaan.

Työn edetessä laadin kaksi haastattelurunkoa, jotka toteutin teemahaastatteluna syyttäjälaitokselle ja käräjäoikeudelle. Haastattelin syyttäjälaitokselta yhtä työntekijää, joka työskentelee sakkoasioiden parissa. Käräjäoikeudesta haastattelin ryhmähaastattelu muodossa kärjätuomaria ja kärjäsihteeria. Kysymykset olivat laadittu olemassa olevien sakkovalitus asioiden ohjeistuksien pohjalta ja miten he näkisivät kehitysehdotukset olemassa olevaan ohjeistukseen. Pitävätkö tämän hetkistä ohjeistusta riittämättömänä ja kokevatko, että ohjeistuksia täytyy päivittää.

Teoriaosuuden ja haastatteluiden jälkeen aloin työstämään Oulun käräjäoikeudelle kärjäsihteerien näkökulmasta sakkovalitusten käsikirjaa. Rakentaminen käsikirjaan on lähdetty tekemään siten, että alkuun on teoriaosuutta eli on kerrottu eri sakkolajeista, avattu käsitteitä ja se kuka on toimivaltainen viranomainen, joka sakon voi antaa.

Valitusten määräajoista on kerrottu sen verran, että monenko päivän kuluessa minkäkin nimikkeen osalta voidaan valittaa käräjäoikeuteen, jotta ne voidaan huomioida valituksessa. Käsikirjassa käsitellään yksityiskohtaisemmin asiahallintajärjestelmien työvaiheita sekä mitä

täytyy tarkistaa valituksen saapuessa. Kärjäsihteerin työvaiheita sakkomenettelyn osalta on selostettu enemmän käsikirjassa. Oppaassa on kerrottu selkeämmin sanallisessa muodossa siitä, mitä toimenpiteitä sakkovalitusasioiden suhteen täytyy tehdä. Tarkastelu toimenpiteiden osalta on tehty hyödyntäen Suomen lainsäädäntöä, kärjäoikeuden sisäistä materiaalia ja haastattelun avulla saatuja tuloksia.

Tarkoitukseni oli tuoda käsikirjaan niitä asioita, mitä haastattelussa sain kerättyä. Haastattelussa nousi esille, että käsikirjassa kärjäsihteerin näkökulmasta tietoa voisi olla enemmän sakkoasioiden määräajoista. Tämän tiedon avulla sihteerit voivat seurata toimittavatko asianosaiset vaadittavat asiakirjat ajallaan asian käsittelyn osalta sekä määräaikojen puitteissa esimerkiksi sakkomääräyksen. Sihteereille olennainen tieto on myös se, mitä sakkoasioita kärjäoikeus voi tutkia ja mitä asioita ei. Oulun kärjäoikeuteen saapuu myös hyvin paljon sellaisia asioita, joissa ei ole muutoksenhakuoikeutta. Kärjäsihteerin täytyy osata kertoa asiakkaalle, joka laittaa valituksen kärjäoikeudelle virheellisesti, että minne se täytyisi toimittaa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli päivittää olemassa olevaa sakkovalituksien ohjeistusta monipuolisemmaksi ja yksinkertaisemmaksi kärjäsihteerien työskentelyn näkökulmasta. Ensisijaisesti uusien kärjäsihteerien näkökulmasta, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta työskentelyn eri vaiheista sakkoasioiden osalta. Työn toteuttaminen on ollut ajoittain haastavaa, sillä koin aiheen todella haastavaksi. Haastatteluiden avulla kerätyn tiedon ansiosta sain paremmin selville sen, mitä ohjeistuksessa täytyy muuttaa, jotta se palvelee käyttäjänsä enemmän. Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja kivinen tie, mutta olen yrittänyt sinnikkäästi ja päättäväisesti jatkaa työtä, vaikka opinnäytetyön toteuttamisessa on ollut paljon haasteita.

Haastattelut ovat olleet mukava toteuttaa työn kannalta ja niiden avulla olen päässyt enemmän kiinni eri organisaatioiden työvaiheisiin, sillä olen nähnyt käytännössä heidän työprosessia haastattelutilanteissa. Havaintoja tein myös osallistumalla sakkomenettely istuntoihin silloin, kun on järjestetty sakkoasioihin liittyvä istuntopäivä. Istunnot olivat mielenkiintoisia, mutta samalla myös todella erilaisia. Jos voisin todeta, että istunnot vaikutti osittain sekavalta verrattuna normaaliin rikosprosessiin. Olisi vaatinut useamman kerran osallistumisen sakkoasioiden istuntopäivään, jotta olisi päässyt tarkemmin kiinni tapahtuman kulkuun. Lisäksi varsinaisia istuntopäiviä oli harvassa, kun päätökset annetaan useimmiten kansliassa, mikäli tuomari näin katsoo.

Kärjästuomarin ja kärjäsihteerin työ on ajoittain haastavaa sekä kuormittavaa, sillä työalue on todella laaja. Päivän aikana käsitellään hyvin paljon erilaisia laajoja tai suppeita rikos- ja siviiliasioita, työtehtävät vaihtelevat päivittäin tai viikoittain. Kärjästuomarilla on suuri vastuu tehdä päätöksiä sekä laatia ratkaisuja lainsäädännön puitteissa. Yhteistyö on maailmanlaajuisista ja joskus voi olla hyvin haastavia asioita tai tilanteita edessä, mutta ne kehittävät omaksumaan uutta. Molempien työnkuvassa korostuu vastuullisuus ja monipuolisuus.

9 POHDINTA

Alunperin työn aihe muodostui siitä kun suoritin ammattiharjoittelua Oulun käräjäoikeudella käräjäsihteerinä, kun aloin tiedustelemaan mahdollisia opinnäytetyö aiheita saman osaton käräjäsihteereiltä sekä käräjätuomareilta. Eräs käräjätuomari ehdotti aiheeksi sakkovalituksiin liittyvää opasta käräjäoikeudelle käräjäsihteerien käyttöön. Selvittelyn jälkeen kävi ilmi, että käräjäoikeudella on olemassa sakkovalituksia koskeva ohjeistus käräjäsihteereillä kuin myös käräjätuomareilla, mutta käräjäsihteerien ohjeistus on puutteellinen. Niinpä rohkaistuini tästä ideasta ja lähdin suunnittelemaan opinnäytetyöprosessin aloitusta aiheesta sakkovalitukset.

Sakkovalituksia koskeva aihe hyväksyttiin lähettämäni suunnitelman perusteella, jonka jälkeen sovimme aloitusseminaari ajan ohjaavan opettajan ja toimeksiantaja edustajien kanssa. Aloitusseminaarin aikana muodostui näkemys siitä, kuinka lähdän työtä toteuttamaan. Aluksi tutustuin sakkomenettelyyn rikoskirjallisuuden kautta ja hain erilaisia tietolähteitä, joita hyödynnän prosessissa. Teoreettinen viitekehys muodostui Suomen lainsäädännöstä, kuten esimerkiksi oikeudenkäymiskaaresta, laki sakon ja rikesakon määräämisestä ja rikoslaki.

Pohdin aluksi, että toteuttaisin haastattelut useampaan eri virastoon. Aloituskeskustelun aikana kuitenkin todettiin se, että työmäärältä haastattelut useaan eri virastoon ovat raskaita ja projektin kannalta työläitä. Niinpä aion toteuttaa haastattelut kahteen eri virastoon. Haastattelurungon tein syyttäjälaitokselle sekä Oulun käräjäoikeudelle. Tein molemmille virastoille erilaiset kysymysrungot. Syyttäjälaitokselle enemmän heidän työskentelyyn liittyvän kysymysrungon sakkoasioiden osalta, jotka perustuvat enimmäkseen Suomen lainsäädäntöön. Oulun käräjäoikeudelle tehty haastattelurunko käsittelee enemmän heidän olemassa olevaa ohjeistusta liittyen sakkovalitusasioihin sekä siitä, mitä muutoksia käsikirjaan täytyy tehdä.

Tämän avulla lähdin selvittämään ohjeistuksen puutteita ja sitä, mitä muutoksia käsikirja tarvitsee. Lähdin toteuttamaan käsikirjamallista opasta toimeksiantajayritykseen siitä näkökulmasta, että työntekijä on uusi. Opinnäytetyön tekemiseen on kuitenkin mahtunut ajoittain haastavia tilanteita, sillä olen kokenut olevani opinnäytetyön kanssa ongelmatilanteessa, kun selkeää punaista lankaa ei ole tahtonut löytyä työlle. Ensimmäisen haastattelun, jonka toteutin syyttäjävirstoon. Pohdin jälkeinpäin laadittujen kysymyksien osalta sen olevan huono, sillä ajatukseni jäivät miettimään, olivatko kysymykset relevantteja?

Suunnittelemalla työtä olen kuitenkin saanut perspektiiviä toteuttaa opinnäytetyöprojektia eteenpäin ja tehdä kehittämistehtävää monipuolisesti.

9.1 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuutena erittäin mielekäs, vaikka ajoittain oli haastavuutta päästä toteuttamaan työtä. Opinnäytetyö aihe tekemisen alkuvaiheessa oli itselle vieras, jonka takia koin prosessin olevan haastava. Aiheeseen syventyminen vaati perusteellisen tutustumisen valittuun aiheeseen ja sitä mukaa lähdin rakentamaan tietoperustan työlle. Käsikirjan laatimisessa ajattelin sitä kohderyhmää, jotka tulevat uutena työntekijänä työskentelemään käräjäoikeudelle ja heillä ei ole vielä kokemusta sakkomenettelyn toimenpiteistä käräjäsihteerin roolissa. Tästä näkökulmasta lähdin projektia toteuttamaan.

LÄHTEET

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi 103/2017. Hakupäivä 12.2.2024.
[HE 103/2017 - Hallituksen esitykset - FINLEX ®](#)

Helenius, Dan & Linna, Tuula 2021. Siviili- ja rikosprosessioikeus. Helsinki: Alma Talent. Hakupäivä 15.4.2023. Verkkokirjahylly Alma Talent. Vaatii käyttöoikeuden.

Jokela, Antti 2008. Rikosprosessi. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: Talenium Media Oy.

Kananen, Jorma 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen.

Käräjäsihteeri N1. Haastattelu 19.12.2023.

Käräjätuomari N1. Haastattelu 19.12.2023.

Laki järjestyslaki 612/2003. Hakupäivä 15.2.2024. [Järjestyslaki 612/2003 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689. Hakupäivä 13.5.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970689#L5a>

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 27.8.2010/754. Hakupäivä 17.12.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100754>

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 27.8.2010/754. Hakupäivä 17.12.2023.
<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20100754#L5>

Laki sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672 . Hakupäivä 15.1.2024.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020672#L1P2>

Laki syyttäjälaitoksesta 439/2011. Hakupäivä 20.1.2024.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110439#Lidm46651396782096>

Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 25.4.1930/150. Hakupäivä 17.2.2024.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1930/19300150>

Laki tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaantulosta 18.11.2016/983. Hakupäivä 14.2.2024. [Laki tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden... 983/2016 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

Laki rikosuhrimaksusta 669/2015. Hakupäivä 29.2.2024. [Laki rikosuhrimaksusta 669/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

Linna, Tuula 2019. Prosessioikeuden oppikirja. 2., uudistettu painos. Helsinki: Alma talent.

Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4. Hakupäivä 15.1.2024 [Oikeudenkäymiskaari 4/1734 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

Oikeus.fi 2016. Uusi sakkomenettely käyttöön joulukuun alusta. Tiedote. Hakupäivä 17.2.2024. <https://oikeus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2016/uusisakkomenettelykayttoonjoulukuunalusta.html>

Oikeusministeriö 2016. Rikosuhrimaksu käyttöön joulukuun alusta. Hakupäivä 29.2.2024. [Rikosuhrimaksu käyttöön joulukuun alusta - Oikeusministeriö \(oikeusministerio.fi\)](#)

Oikeusministeriö 2016. Uusi sakkomenettely käyttöön joulukuun alusta. Hakupäivä 17.2.2024 [Uusi sakkomenettely käyttöön joulukuun alusta - Oikeusministeriö \(oikeusministerio.fi\)](#)

Ojasalo, Katri, Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Oulun käräjäoikeus 2021. Toimintakertomus 2021. Hakupäivä 23.7.2023. [Oulun käräjäoikeus - Toimintakertomus 2021 \(e-julkaisu.fi\)](#)

Pakarinen, Maritta 2019. Sakkomuutoksenhakukäsikirja: Sakkomenettelylain 35 – 36 §:ien mukaisen sakkomuutoksenhaun käsitteleminen käräjäoikeudessa. Helsingin käräjäoikeuden sakkovalitusasioiden vastuutuomari. Viitattu 29.7.2023

Poliisi 2023. Saitko sakon. Hakupäivä 11.9.2023. <https://poliisi.fi/saitko-sakon>

Rikoslaki 19.12.1889/39. Hakupäivä 12.12.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L2a>

Syyttäjälaitos 2023. Muutoksenhaku. Hakupäivä 22.7.2023. <https://syyttajalaitos.fi/muutoksenhaku>

Syyttäjälaitos 2023. Suostumus. Hakupäivä 16.8.2023. <https://syyttajalaitos.fi/suostumus>

Syyttäjä N1. Haastattelu 22.8.2023.

Traficom Liikenne- ja viestintävirasto 2020. Liikenne rikkomukset ja liikennevirhemaksu. Hakupäivä 12.2.2024. [Liikenne rikkomukset ja liikennevirhemaksu | Traficom](#)

Tuomarikäsikirja: sakkovalitukset, 2023. Oulun kärjäoikeuden sisäinen materiaali. Viitattu 30.1.2024.

Tuomariyksikkö rikosasiat: sihteerin ohje, 2022. Oulun kärjäoikeuden sisäinen materiaali. Viitattu 30.1.2024.

Tuomioistuinlaitos 2022. Kärjäsihteerin työssä korostuvat työtehtävien vastuullisuus ja monipuolisuus. Hakupäivä 15.7.2023.

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/tuomioistuinlaitos/tuomioistuintyonantajana/tyontekijahaastattelut/karajasihteerintyossakorostuvattyotehtavienvastuullisuusjamonipuolisuus.html>

Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Teemahaastattelurunko syyttäjälaitokselle liite 1

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot koulutuksesta ja työtehtävistä:

- 1 Minkä alan koulutustausta sinulla on työtehtävien kannalta?
- 2 Kuinka pitkä työkokemus sinulla on taustalla?
- 3 Minkälaisia työtehtäviä päivän aikana on?
- 4 Miten pitkä työkokemus sinulla on nykyisessä virassa?

Aiheeseen liittyvät kysymykset:

- 5 Kuinka paljon käsittelet sakkomenettelyyn tai sakkovalituksiin liittyviä työtehtäviä päivän aikana? Ovatko miten yleisiä?
- 6 Mitkä ovat työvaiheet sakkomenettelyn ja sakkovalitusten osalta?
- 7 Miten helposti asianosaiset suostuvat sakkomenettelyyn? Kerrotaanko hänelle kyseinen prosessi?
- 8 Miten merkittävä rooli syyttäjällä on sakkovalituksissa?
- 9 Kuinka tärkeitä päätöksiä syyttäjä tekee asioiden kannalta?
- 10 Mitä syyttäjän kannattaa ottaa huomioon sakkomenettely asioissa?
- 11 Kuinka paljon suostumuksen peruutuksia tulee? Entä jälkeenpäin?
- 12 Mitkä ovat yleensä peruutuksen syyt tai millä perusteella peruutus tulee?
  - Hyväksytäänkö peruutukset? Jos ei, miksi näin?

Valitus käytäntö

13 Mitkä ovat yleisemmät syyt syyttäjän näkökulmasta siihen, että asianosaiset valittavat sakosta käräjäoikeuteen?

14 Tuleeko valituksia syyttäjälle?

Prosessin vaiheet:

15 Mitä eri vaiheita sakkomenettelyyn liittyy ja sakkovalituksiin eri organisaatioissa?

16 Kuka tekee lopullisen ratkaisun/päätöksen asiassa?

17 Teettekö paljon yhteistyötä eri organisaatioiden välillä, kuten Poliisin ja käräjäoikeuden kanssa?

Organisaatioiden yhteisöllisyys:

18 Osaatko kertoa tarkemmin, miten paljon teette yhteistyötä eri organisaatioiden välillä?

Muuta aiheeseen lisättävää :

19 Onko jotakin olennaista, jota en ole kysynyt tai on jäänyt pois liittyen sakkomenettelyyn tai sakkovalituksiin?

Teemahaastattelurunko Oulun käräjäoikeudelle liite 2

Teemahaastattelurunko Oulun käräjäoikeudelle

Taustatiedot koulutuksesta ja työtehtävistä:

- 1 Minkä alan koulutustausta sinulla on työtehtävien kannalta?
- 2 Minkälaisia työtehtäviä päivän aikana on?
- 3 Miten pitkä työkokemus sinulla on käräjäoikeudella työskennelystä?
  - Entä sakkoasioissa?

Sakkomenettelyn käsikirjaan liittyvät kysymykset:

- 4 Kuinka paljon käsittelet sakkomenettelyyn tai sakkovalituksiin liittyviä työtehtäviä päivän aikana? Ovatko miten yleisiä?
- 5 Mitkä ovat sakkomenettelyn ja sakkovalituksien työvaiheet?
- 6 Kuinka kuvailisit olemassa olevaa sakkovalituksien käsikirjaa?
- 7 Onko sakkovalituksien käsikirja ajantasainen lainsäädännön kannalta?
- 8 Mitä sakkomenettely asioissa kannattaa huomioida?
- 9 Kuinka riittävänä koet teidän olemassa olevan sakkovalituksien käsikirjan?
- 10 Mitä käräjäsihteerien sakkovalitus käsikirjasta puuttuu?
- 11 Mitä hyvää koet sakkovalitusasioiden osalta ohjeistuksessanne?
- 12 Miten ohjetta tulisi muuttaa, jotta se helpottaisi työskentelyänne?
- 13 Miltä osin käsikirjaa tulisi täydentää sakkovalitusasioiden osalta?

- 14 Miten arvioisit kuinka käytännön läheinen käsikirja on työnkannalta ja ovatko toimenpiteet selkeitä?
- 15 Onko sakkovalituksien käsikirjassa tietoa peruutuksen osalta työvaiheista?
-Miten arvoisit olisiko tämä olennainen tieto kärjäsihteerin työssä?
- 16 Mitkä ovat yleensä peruutuksen syyt tai millä perusteella peruutus tulee?
- 17 Hyväksytäänkö peruutukset? Jos ei, miksi näin?

Valitus käytäntö sakkovalituksissa

- 18 Onko käsikirjassa kerottu valitus käytännön työvaiheista?
- 19 Miten arvioisit mitkä ovat yleisemmät syyt sille, että asianosaiset valittavat sakosta kärjäoikeuteen?

Muutoksenhaku kärjäoikeudessa:

- 20 Onko käsikirjassa selostettu muutoksenhausta ja sen työvaiheista sakkovalitusasioiden näkökulmasta?
- 21 Olisiko muutoksenhausta tärkeä selostaa sakkovalituksien käsikirjassa?

Prosessin vaiheet:

- 22 Kuinka paljon eri työvaiheita sakkomenettelyyn tai sakkovalitukseen liittyy kärjäoikeudella?
Teettekö paljon yhteistyötä eri kärjäoikeuksien välillä?

Organisaatioiden yhteisöllisyys:

- 23 Miten paljon teette yhteistyötä eri organisaatioiden välillä?
- Miten se näkyy työssä päivittäin?

Muuta aiheeseen lisättävää

- 24 Onko jotakin olennaista, jota en kysynyt tai on jäänyt pois liittyen sakkomenettelyn käsikirjaan?
-

Käsikirja sakkovalituksista liite 3

[Käsikirja sakkovalitukset 2024]

[15.3.2024]

**[Toimeksiantaja: Oulun käräjäoikeus]
Tekijä: Salla Marjala
Oulun ammattikorkeakoulu
2024**

Sisällys

1. SAKKOMENETTELY JA TERMIT	
1.1 Rangaistusvaatimus	
1.2 Rangaistusmääräys	
1.3 Sakkovaatimus	
1.4 Sakkomääräys	
1.5 Rikesakkomääräys	
1.6 Tolppasakko	
2. SAKKO- JA RANGAISTUSVAATIMUKSEN KÄSITTELY	
3. VALITUSTEN MÄÄRÄAJAT (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 35§)....	
4. TARKASTETTAVAT ASIAT VALITUKSEN SAAPUESSA.....	
4.1 Vireilletulo	
4.2 Toimenpiteet tarkastuksen jälkeen	
4.3 Asiakirjojen saapuminen	
4.4 Toimenpiteet.....	
4.5 Lausuman määräpäivä	
4.6 Päätöspohjat.....	
4.7 Asian käsitteleminen istunnossa.....	
5. RIKESAKKOMÄÄRÄYS	
6. YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU	

---

1 SAKKOMENETTELY JA TERMIT

Sakkomenettely on tullut voimaan 1.12.2016 ja näin ollen se on korvannut aiemmin käytössä olleen menettelyn. Sakkomenettelyä on uudistettu 1.6.2019 voimaan tulleilla lakimuutoksilla. Sovellettavat lait ovat Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010 ja Oikeudenkäymiskaari 1734/4. Sakkomenettelyssä määrättyä sakkoa ei voida muuntaa vankeudeksi. Sakkomenettelyn edellytyksenä on aina epäillyn sekä asianomistajan suostumus eli luopuminen oikeudesta suulliseen käsittelyyn ja suostuminen asian ratkaisemiseen sakkomenettelyssä tuomioistuimen ulkopuolella.

1.1 Rangaistusvaatimus

Mikäli epäilty ei sakkorangaistuksen tai rikesakon tiedoksianto hetkellä suostu sakkomenettelyyn, annetaan hänelle rangaistusvaatimus. Toimivaltainen viranomainen, kuten poliisi, rajavartiolaitoksen työntekijä, tullimies tai erätarkastaja voivat antaa rangaistusvaatimuksen epäillylle ja syyttäjä ratkaisee. Syyttäjän antamasta rangaistusmääräyksestä tapahtuu muutoksenhaku käräjäoikeuteen.

1.2 Rangaistusmääräys

Kyseessä on ratkaisu, jolla syyttäjä sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen perusteella määrää sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että epäillylle on annettu aiemmin sakko- tai rangaistusvaatimus ja hänellä on ollut mahdollisuus toimittaa lisäselvityksiä syyttäjälle esim. Päiväsakon rahamäärän määräytymisen perusteena olevista tuloista. Toimivaltainen viranomainen on tässä tapauksessa ainoastaan syyttäjä.

1.3 Sakkovaatimus

Epäillylle annetaan sakkovaatimus, jolla hänelle vaaditaan rikkomuksesta yli 20 päiväsakon sakkorangaistusta tai poliisilla ei ole toimivaltaa antaa sakkomääräystä. Toimivaltaiset viranomaiset ovat poliisi, rajavartiolaitoksen työntekijä, tullimies sekä erätarkastaja ja syyttäjä ratkaisee. Syyttäjän antamasta rangaistusmääräyksestä tapahtuu muutoksenhaku käräjäoikeuteen. Sakkovaatimus voidaan antaa myös tilanteessa, jossa epäilty suostuu sakkomenettelyyn, mutta päiväsakon rahamäärä on nitautettu.

1.4 Sakkomääräys

Kyseessä on ratkaisu, jolla voidaan määrätä rikkomuskohtaisesti enintään 20 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus, menettämisseuraamus ja rikosuhrimaksu. Toimivaltaiset viranomaiset ovat poliisi, tullimies, rajavartija tai erätarkastaja. Muutoksenhaku asianosalta tehdään rikkomuksen tekopaikan käräjäoikeuteen.

1.5 Rikesakkomääräys

Kyseessä ratkaisu, jolla määrätään rahamäärältään kiinteä rikesakko ja menettämisseuraamus. Toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, rajavartiolaitoksen työntekijä, tullimies, erätarkastaja tai syyttäjä. Muutoksenhaku asianosalta tehdään rikkomuksen tekopaikan käräjäoikeuteen.

1.6 Tolppasakko

Kyseessä on rikesakko, joka on annettu automaattisen liikennevalvonnan perusteella. Näissä asioissa ensi vaiheen vastustus on tehtävä poliisille.

---

2. SAKKO- JA RANGAISTUSVAATIMUKSEN KÄSITTELY

Käräjäoikeus voi tutkia valituksen, jotka koskevat:

- Sakkomääräystä
- Rikesakkomääräystä, mutta ei kuitenkaan tolppasakkoa, mikäli ei ole ensin vastustettu poliisille.
- Rangaistusmääräystä

Asiat, joita käräjäoikeus ei voi tutkia ovat:

- Sakkovaatimus tai
- Rangaistusvaatimus

Mikäli valittaja toimittaa käräjäoikeudelle valituksen koskien sakko- tai rangaistusvaatimusta, ovat toimintatavat seuraavat:

Sakko- ja rangaistusvaatimuksen osalta epäilyllä on tiedoksiannon jälkeen mahdollista 14 päivän ajan toimittaa syyttäjälle selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista tai peruuttaa suostumus sakkomenettelyyn kirjallisesti.

TUORE VAATIMUS (alle 14 päivää tiedoksiannosta): Suoraan siirto syyttäjälle ja ilmoitus valittajalle.

VAATIMUKSEN TIEDOKSIANNOSTA YLI 14 PÄIVÄÄ: Jos sakkovaatimusta koskeva valitus saapuu käräjäoikeuteen, käräjäoikeuden tehtävä on toimittaa sakkovaatimusta koskeva valitus oikeaan virastoon eli tässä tapauksessa käräjäsihteeri toimittaa valituksen liitteineen sähköpostitse syyttäjävirstoon sekä samalla tiedustella onko rangaistusmääräystä annettu.

- Mikäli syyttäjävirston ilmoituksen mukaan asiassa ei ole annettu rangaistusmääräystä, käräjäsihteeri tekee käräjäoikeuden asianhallintajärjestelmään (Sakariin) merkinnät siirrosta.
- Valittajalle käräjäsihteeri ilmoittaa, että "koska asiassa ei ole valituskelpoista rangaistusmääräystä, sakkovaatimusta koskeva valitus on siirretty syyttäjävirstoon". Vaihtoehtoinen malli on myös olemassa, mutta sitä on käytetty harvoin eli mikäli rangaistusmääräystä ei ole annettu syyttäjän ilmoituksen mukaan tehdään sakkoasiassa siirtopäätös erillisenä päätösasiakirjana ja toimitetaan se valittajalle tiedoksi.

-
- Jos rangaistusvaatimusta koskeva valitus saapuu kärjäoikeuteen, kärjäsihteeri toimittaa valituksen liitteineen sähköpostilla syyttäjävirstoon ja tiedustelee, onko rangaistusmääräystä annettu.
  - Mikäli syyttäjävirston ilmoituksen mukaan asiassa ei ole rangaistusmääräystä, jättää kärjäoikeus asian tutkimatta laatimalla päätöksen tutkimatta jättämisestä. Päätös toimitetaan tiedoksi syyttäjälle ja valittajalle.

Toimenpiteet sakkovaatimuksen osalta ovat seuraavat:

Sakkovaatimuksesta ei voi valittaa kärjäoikeuteen. Epäilyllä on mahdollista kahden viikon ajan tiedoksiannosta toimittaa syyttäjälle selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista asioista tai peruuttaa suostumus kirjallisesti syyttäjälle.

Sakkovaatimus tarkoittaa tarkemmin sitä, että epäilylle annettava vaatimus, jolla epäilylle vaaditaan rikkomuksesta yli 20 päiväsakon sakkorangaistusta tai poliisilla ei ole toimivaltaa antaa sakkomääräystä. Sakkovaatimus voidaan antaa myös tilanteessa, jossa epäilty pyytää päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen muuttamista.

- Tuore sakkovaatimus, jonka tiedoksiannosta on kulunut alle 2 viikkoa, tehdään toimenpiteet alla olevan ohjeistuksen mukaan: Siirretään saapunut sakkovaatimusasia suoraan syyttäjälle kysymättä sen tarkemmin asiasta ja päätellään juttu asianhallintajärjestelmä Sakarissa näillä merkinnöillä:
  - Ratkaisut
  - Ratkaise kaikki
  - Koodi 40 siirretty
  - Huomautus: Siirretty syyttäjälle, sakkovaatimuksen tiedoksiannosta alle 2 viikkoa ja tulosta arkistopäiväkirja.
- Asiakirjat lähetetään syyttäjälle sähköpostitse viraston sisäiseen sähköpostiosoitteeseen otsikolla: **“Asiakkaan toimittamaa selvitystä sakkovaatimusasiaan” saate teksti: “Ohessa tuoreeseen sakkovaatimukseen asiakkaan toimittamaa selvitystä. Asiakkaalle**

---

on ilmoitettu asian siirrosta syyttäjälle, ja asian käsittely käräjäoikeudessa on päättynyt.”

- Valittajalle lähetetään myös ilmoitus otsikolla: **“Sakkoasian siirto syyttäjälaitokselle”** ja tekstin sisältö on: **“Olette saattaneet käräjäoikeuteen vireille sakkoasian, joka on koskettanut saamaanne sakkovaatimusta. Sakkovaatimuksen saatuanne teillä on oikeus antaa selvitys syyttäjälle 14 päivän kuluessa poliisin antamasta tiedoksiannosta. Koska selvityksen antamisen määräaika on vielä jäljellä, olemme siirtäneet asianne syyttäjälaitoksen käsiteltäväksi ja asian käsittely käräjäoikeudessa on päättynyt. Lisätietoja asiasta saatte syyttäjälaitokselta sähköpostitse osoitteesta pohjois-suomi.syyttaja@oikeus.fi.”**

Sakkovaatimuksen tiedoksiannosta on yli 14 päivää, joten toimenpiteet eroavat yleimmästä ohjeistuksesta.

- Valitus lähetetään liitteineen syyttäjävirston sähköpostiosoitteeseen eli pohjois-suomi.syyttaja@oikeus.fi. Lähetettävään sähköpostiin kirjoitetaan näin: otsikon aihe on **“Tiedustelu sakkovalitusasiassa KO R 23/xxxx”** ja tekstin sisältö: **“Ohessa asiakirjat sakkomenettelyasiassa. Pyydämme ilmoittamaan, onko sakosta annettu rangaistusmääräystä, ja toimittamaan mahdollinen määräys käräjäoikeudelle. Mikäli määräystä ei ole annettu, asian käsittely käräjäoikeudessa päättyy, ja asia siirretään syyttäjä virstoon. Asiakirjoja ei siinä tapauksessa toimiteta uudelleen syyttäjävirstoon.”**
- Liitä lisäksi myös alkuperäinen sähköposti yllä olevaan viestiin.

Jos rangaistusmääräystä ei ole ovat toimenpiteet asian osalta seuraavat:

- Käräjätuomarille tehdään ilmoitus ja jatkotoimenpiteet tehdään tuomarın ohjeiden mukaan:
- Koodilla “40 siirretty” tehdään lopullinen ratkaisu asianhallintajärjestelmä Sakariin, ratkaisun huomautuksiin: “Päivämäärällä xx syyttäjä ilmoittanut, ettei ole määräystä, joten asiakirjat siirretty syyttäjävirstoon”
- Valittajalle ilmoitus asian siirtämisestä syyttäjälle saatteella: **“Valituksenne sakkoasiassa on siirretty syyttäjävirstoon, koska**

---

asiassa ei ole valituskelpoista rangaistusmääräystä. Käräjäoikeus on siirtänyt asiakirjanne syyttäjälle, joten teidän ei niitä tarvitse enää sinne toimittaa. Saamanne sakkovaatimuksen liitteenä olevista ohjeista voitte lukea tarkemmat ohjeet koskien sakkovaatimuksen käsittelyä.”

- Vaihtoehtoisesti käsittelijän vaatimuksesta tehdään siirtopäätös erillisenä päätösasiakirjana ja toimitetaan valittajalle tiedoksi.

Jos rangaistusmääräys on, käsittely jatkuu käräjäoikeudessa. Toimenpiteet tapahtuvat sakkomääräys/rangaistusmääräyksen ohjeen mukaisesti.

Rangaistusvaatimuksen toimenpiteet:

- Valitus saapuu käräjäoikeuteen --> tehdään heti tiedustelu syyttäjävirston virastopostiin, onko rangaistusmääräystä ja edellä mainitun tiedustelun lisäksi toimitetaan heti kaikki valittajan asiakirjat sähköpostitse, mikäli tiedoksiannosta on alle 30 päivää.
- Tiedoksiannosta on yli 30 päivää, eikä rangaistusmääräystä ole annettu, laaditaan heti tutkimatta jättämispäätös.
- Käräjäoikeus tekee rangaistusvaatimuksesta aina tutkimatta jättämispäätöksen.
- Päätös tiedoksi hakijalle ja syyttäjälle.

---

3. VALITUSTEN MÄÄRÄAJAT (Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 5 luku 35§)

Sakkomääräys ja rikesakkomääräys:

- Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksiannosta. Tolppasakon osalta, joka on lähetetty postitse, katsotaan tiedoksiannon tapahtuneen seitsemäntenä päivänä lähettämisestä.

Rangaistusmääräys:

- Valitus 60 päivän kuluessa suostumuksen antopäivästä lukien ja aina 30 päivän kuluessa rangaistusmääräyksen antamisesta.
- Mikäli sakko tai rikesakko on maksettu kokonaan tai osittain määräajan kuluessa ja seuraamus on vahvistettu sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai rangaistusmääräyksellä. Määräystä ei tarvitse antaa tiedoksi rikkomuksesta epäilylle. Tämän osalta näissä tilanteissa valituksen määräaika on 60 päivän kuluessa suostumuksen antopäivästä lukien ja aina 30 päivän kuluessa rangaistusmääräyksen antamisesta.

---

4. TARKASTETTAVAT ASIAT VALITUKSEN SAAPUESSA

Valituksesta on tarkastettava seuraavat asiat:

- Onko valituksen liitteenä sakko-, rikesakko- tai rangaistusmääräys?
  - Mikäli määräys puuttuu, täytyy valitusta täydennyttää.
- Vapaamuotoisesti sähköpostilla ja jos valittaja ei noudata vapaamuotoista täydennystä. Tehdään virallinen täydennyskehoitus, sillä uhalla, että asia jää tutkimatta, mikäli asiassa ei toimiteta täydennystä. Mikäli valitus saapunut postitse, laaditaan suoraan täydennyskehoitus.
- Onko kyseessä kärjäoikeuden tutkittavasta asiasta?
- Onko valitus tullut vaaditussa määräajassa?
- Onko Oulun kärjäoikeus toimivaltainen ratkaisemaan valituksen.
  - Rikkomuksen tekopaikan kärjäoikeus.
  - Väärään kärjäoikeuteen saapunut valitus siirretään viran puolesta toimivaltaiseen kärjäoikeuteen.
- Hakijakelpoisuus
  - Valittajana voi olla ainoastaan se, jolle sakko on määrätty.
  - Huom. Asianomistajan valitus – ylimääräinen muutoksenhaku

4.1 Vireilletulo

Valitus saapuu kärjäoikeuden virastopostiin. Kirjaamo kirjaa jutun asiahallintajärjestelmä Sakariin.

Asiahallintajärjestelmä Sakarin toimenpiteet

- Listahaun kautta mennään työlistalle.
- Käsittelijäksi merkitään jakovuorossa olevan tuomarin nimikirjaimet ja jaetaan työlistalta juttu tuomarin nimelle. Merkinnät ovat tilan osalta 02 jaettu.
- Merkitään menettelytavaksi rikosasia ja haetaan listalta ko juttu, jossa nimikkeenä **VALITUS**.

-
- Juttu avataan ja otetaan käsittelyyn. Painetaan ensin toimenpiteet kohtaa, jonka jälkeen hyväksytään asia ratkaistavaksi ja juttu muuttuu tiedoksi annettavaksi eli siirtyy valmisteltavana ratkaistavana tilaan.

Asialle luodaan verkkolevylle sähköinen kansio:

- Ensimmäisenä avaa kansio nimeltä 3.os asiakirjat – sakkovalitukset ja sieltä siirry jutun tarkistavan tuomarin kansioon ja laadi diaarinumerolla uusi kansio.
- Tallenna saapuneet asiakirjat sähköiseen kansioon, kuten päiväkirja, valitus, sakkomääräys / rangaistusmääräys, valituksen liitteet, Valituksen saate.
- Jos alkuperäistä sakkomääräystä / rangaistusmääräystä ei ole toimitettu valituksen liitteenä täytyy se pyytää sähköpostitse, mikäli valitus on saapunut sähköpostilla.

- Hakijalle lähetetään sähköposti alla oleva saateen mukaisesti:
"Käräjäoikeus pyytää Teitä toimittamaan kopion alkuperäisestä Sakkomääräyksestä / rangaistusmääräyksestä Oulun käräjäoikeuteen sakkovalituksenne liitteeksi x.x.202x mennessä. Kopion tarvittavasta liitteestä voi toimittaa kuvana, pdf-tiedostona tai postitse."

- Mikäli valitus on saapunut postitse tai sähköpostipyynnöä ei ole noudatettu, laaditaan asianhallintajärjestelmä Notesissa täydennyskehotus.

Asianhallintajärjestelmä Sakarissa merkitään tieto diaartietoihin:

- **Sakarın välilehdeltä kohta vaiheet**
- **Painetaan uusi**
- **Yleinen vaihe**
- **Otsikko: täydennyskehotus**
- **Selosteeseen kirjoitetaan: pyydetty toimittamaan sakkomääräys / rangaistusmääräys, määräpäivä x.x.202x.**

- Tämän jälkeen asia lähetetään tuomarille tarkastettavaksi sähköpostilla kirjataan lisäksi huomautus tuomarille, mikäli valittaja ei ole noudattanut sähköpostitse toimitettua täydennyskehotusta.

4.2 Toimenpiteet tarkastuksen jälkeen

Täytäntöönpanon keskeytysilmoitus oikeusrekisterikeskukselle:

- Toimita oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpanon keskeytysilmoitus sähköpostiviestinä ork:n viraston sisäiseen sähköpostiosoitteeseen saatteella: **“Käräjäoikeus pyytää keskeyttämään täytäntöönpanon valitusasian käsittelyn ajaksi. Perintätunnus xxxxxx, vastaajan nimi xx.”**
- Tulosta ilmoitus pdf-tiedostoksi ja tallenna sähköiseen kansioon.
- Asianhallintajärjestelmä Sakarin diaaritietoihin tehdään merkintä täytäntöönpanon keskeytysilmoituksesta.
  - **Sakarissa haetaan diaarinumerolla kyseinen asia**
  - **Valitaan kohta vaiheet**
  - **Uusi**
  - **Yleinen vaihe**
  - **Otsikko: täytäntöönpanon keskeytysilmoitus**
  - **Selostukseen kirjoitetaan: ORK + lähetyksen päivämäärä.**

Vastauspyyntö syyttäjälle:

- Asianhallintajärjestelmä Notesissa tehdään vastauspyyntö syyttäjälle alla olevilla toimenpiteillä:
  - **Painetaan kohta uusi**
  - **Valitaan 170 yleinen asiakirjapohja**
  - **Valitaan fraasi “3 os. Tuomariyksikön rikosasiat – sakkovalitus/ vastauspyyntö syyttäjälle”**
  - **Siirrä otsikko**
  - **Siirrä vastaanottaja**
  - **Täydennetään asiakirjapohjaa**
  - **Lisätään määräaika, joka on 2 viikkoa**
  - **Siirrä allekirjoitustiedot ja liitteet asiakirjan loppuun**
  - **Paina tallenna.**
- Tämän jälkeen, kun vastauspyyntö syyttäjälle on valmis, lähetetään se syyttäjäviraston sähköpostiin ja lisäksi sähköpostin liitteeksi lisätään valitus sekä kaikki sen liitteet.

Määräaika kirjataan asianhallintajärjestelmä Sakarin diaaritietoihin sekä sähköisen kansion nimeen.

Toimenpiteet Sakarissa:

→ **Vaiheet**

→ **Uusi**

→ **Yleinen vaihe**

→ **Otsikko: Vastauspyyntö syyttäjälle, selosteeseen vastaus määräpäivä x.x.202x.**

→ **Sähköisen kansion nimen loppuun kirjoitetaan "vastaus syyttäjä määräpäivä x.x.202x."**

Määräajanpidennys syyttäjän vastaukselle voidaan pidentää syyttäjän pyynnöstä, mikäli syyttäjä teettää asiassa lisätutkintaa.

Toimenpiteet määräajanpidennykselle:

- **Hyväksy määräaika tai vaihtoehtoisesti syyttäjän pyynnön voi hyväksyttää asiaa käsittelevällä tuomarilla.**
- **Tallenna määräajanpidennyspyyntö asian sähköiseen kansioon.**
- **Päivitä uusi määräpäivä kansion nimeen sekä Sakarin diaarimerkintään.**

4.3 Asiakirjojen saapuminen

Sakko- tai rangaistusmääräys:

- Tallenna asiakirjat jutun sähköiseen kansioon.
- Kuittaa Sakarin diaaritietoihin saapuneeksi.
- **Jatkotoimenpiteet: Tee täytäntöönpanon keskeytys, jos sitä ei ole aikaisemmin tehty ja lähetä vastauspyyntö syyttäjälle.**

Syyttäjän toimittama vastaus:

- Tallenna vastaus jutun sähköiseen kansioon ja lähetä tiedoksi jakovuorolistan mukaisesti sakkoasioita käsittelevälle tuomarille.
- Lisää vastauksen antanut syyttäjä Sakarin henkilötietoihin.
- Asianhallintajärjestelmä Sakarissa toimenpiteet:
  - **Henkilöt**
  - **Uusi**
  - **Syyttäjän nimi**
  - **Asema: 08 syyttäjä**
  - **Henkilölaji: OH juridinen**
  - **Tallenna.**

4.4 Toimenpiteet

Lausumapyyntö ja ilmoitus ratkaisun antamisesta

Asianhallintajärjestelmä Notesissa tehdään asiakirjapohjat ja toimenpiteet ovat näiden osalta seuraavat:

- Notesissa valitaan uusi: 170 yleinen asiakirjapohja.
- Valitaan vastaanottaja sekä fraasi: 3 os. Tuomariyksikön rikosasiat – sakkovalitus / LP ja IRA valittajalle.
  - **Otsikko siirretään asiakirjan oikeanpuolen yläreunaan**
  - **Lausuman määräpäivä on 2 viikkoa**
  - **Täydennä jutun diaarinumero**
  - **Lisätään ratkaisupäivä noin viikko lausuman määräpäivästä ja klo 13.00 (HUOM, tarkista ratkaisua antavan tuomarin kalenteri! Ratkaisupäivää ei laiteta sellaiselle päivälle, kun tuomari on lomalla tai hänellä on istuntopäivä.)**
  - **Allekirjoitustiedot kärjäsihteerin nimellä**
  - **Liitteet siirretään allekirjoitustietojen alapuolelle.**
  - Tallenna
  - Kirje
  - Tulosta
- Lähetä asiakirja valittajalle postitse kirjeenä tai mikäli valitus on saapunut sähköpostitse, toimitetaan samaan sähköpostiosoitteeseen (tarkista valitus tai sen mahdollinen saate asiakirjoista)

-
- Tulosta tai lisää liite sähköpostiin: syyttäjän lausuma.

Kirjaa määräaika Sakarin diaaritietoihin ja kansion nimeen.

- > Sakari
  - > Vaiheet
  - > Uusi
  - > Yleinen vaihe
  - > Otsikko: LP ja IRA (Lausumapyyntö ja ilmoitus ratkaisun antamisesta)
  - > Selosteeseen: lausuman määräpäivä xx.xx.202x, ratkaisu xx.xx.202x.
  - > Kansion nimen perään lausuman määräpäivä ja ratkaisu päivämäärä.
- Tee lisäksi kalenterimerkinnät: Ratkaisupäivästä tuomarille ja sähköisen Rikosvirastopostin kalenteriin.
  - Lausuman määräpäivä lisätään sähköisen rikosvirastopostin kalenteriin.

Tuomari pyytänyt päätöspohjan lausumapyyntön ja IRA:n yhteydessä.

- > Mikäli päätöspohja on laadittu lausumapyyntön ja IRA:n laatimisen yhteydessä, laita siitä tieto rikosvieron kalenterimerkintään (Lausuman määräpäivä).
- > Lausuman määräpäivää seurataan kansioista ja rikosvirastopostin kalenterista.

4.5 Lausuman määräpäivä

Lausumaa ei saavu määräaikaan mennessä:

- Käsittelijälle ilmoitetaan tiedoksi, että lausuma ei ole saapunut määräaikaan mennessä, joka ilmoittaa sitten millainen päätöspohja asiaan laaditaan.

Lausuma saapuu:

- tallenna ja lähetä tiedoksi käsittelijälle.

4.6 Päätöspohjat

- Viraston asianhallintajärjestelmä Sakarissa lisää valituksen tehneelle henkilötunnus, mikäli se ei siellä jo ole sekä syyttäjä.

-
- Mikäli päätös tehdään Rituun, tarkista että asian tila on **RATKAISTAVANA**, muutoin Ritu herjaa, ettei asiaa löydy.
  - **Toimenpiteet**
  - **Tilanvaihto**
  - **Tilaan: ratkaistavana**

Otetaan uusi sakkolaskuri valittajan ilmoittamilla tuloilla ja tallenna jutun sähköiseen kansioon.

Viraston asianhallintajärjestelmä Ritun toimenpiteet:

- Ratkaisun lisäys
- Aloita muokkaus
- Ratkaisun tiedot
- Osastoryhmä 3.osasto
- Lisää välillehti
- Alhaalla vapaavalintaiset selosteet
- Selostus asiasta
- Lisää selostus
- Lisää alla oleva teksti ja täydennä oikeilla tiedoilla:

"X:lle on annettu tiedoksi määrätty x päiväsakon suuruinen sakkomääräys / rangaistusmääräys. Päiväsakon rahamäärä on määräytynyt tiedoksiantohetkellä viimeksi vahvistetun verotuksen mukaan / valittajan omaan arvioon. X on valittanut sakkomääräyksestä PVM saapuneella valituksella ilmoittaen nettotulojensa pienentyneen olennaisesti."

- Lisää ratkaisija.
- Tallenna.

● Mene kohtaan syytekohtat & vaatimukset.

- Lisää syytekohta
- Valitse vastaaja
- Lisää rikosnimike, teonkuvaus sakolta, syyttäjä ajaa valitaan kohta ei, tekopäivämäärä ja tekokunta
- Muokkaa
- Todistelu lajeittain

-
- Sakkomääräys ja palkkalaskelmat ym.
  - Lisää mahdollinen rikosuhrimaksu toimenpiteet:
  - Lisää vaatimus
  - Valitse vastaaja
  - Vaatimuslaji: rikosuhrimaksu
  - Syyttäjä ajaa valitaan kohta ei *(Huom! Älä laita liittymään syytekohtaan, sillä jos laittaa niin asia näkyy syyttäjän vaatimuksena, mutta jos ei laita niin näkyy muuna vaatimuksena.)*
  - Tallenna
- Henkilöt kohdassa lisää syyttäjä, mikäli puuttuu ja tallenna.
  - Vastaus kohdassa lisätään alla oleva teksti
  - Täydennä / kirjaa saapuneen valituksen ja syyttäjän vastauksen mukaisesti. "Valitus: x on valittanut hänelle tiedoksi annetusta sakkomääräyksestä / rangaistusmääräyksestä, jonka mukaan hänelle on määrätty x päiväsakon suuruinen sakkorangaistus. Yhden sakon rahamäärä on käytetty x euroa. X on käräjäoikeudelle toimittamassa valituksessa ilmoittanut, että hänen tuloensa ovat laskeneet olennaisesti viimeksi vahvistetun verotuksen jälkeen, että hänen antama arvio on ollut virheellinen. x on toimittanut valituksensa yhteydessä käräjäoikeuteen (kirjaa toimitetut liitteet tähän)"
  - **Vastaus:** "Syyttäjä on lausunut, että x:n alentuneista tuloistaan esittämä selvitys on luotettava ja riittävä. Tuloissa on tapahtunut niin oleellinen muutos, että valitus tulee hyväksyä ja päiväsakon rahamäärä on laskettava muuttuneiden tulojen mukaan. Syyttäjä ei ole vaatinut pääkäsittelyn järjestämistä."
  - Tallenna.
- **Paina päätöstiedot**
  - Ratkaise
  - Syytekohtia

-
- Valitse syytekohtat
  - Päätöstiedoksi valitaan syyksiluettu
  - Tallenna
  - Paina ratkaise
  - Vaatimuksia
  - Valitse vaatimus
  - Rikosuhrimaksu
  - Päätöstieto on hyväksytty
  - Tallenna
  - Paina seuraamukset kohdasta lisää
  - Seuraamus
  - Valitse syytekohta
  - Seuraava
  - Päiväsakko
  - Seuraava
  - Täydennä tiedot (Lukumäärä, á, perintätunnus sekä sakkomenettelylain mukaisesta sakosta valittu: kyllä, muuntokelpoinen: ei)
  - Seuraamukseen lisätään alla oleva selostusteksti ja täydennetään tarvittavilta osin: "x:lle annetun sakkomääräyksen / rangaistusmääräyksen (perintätunnus x) mukaista sakkorangaistusta on alennettu. **Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 34 § ja 35 §**

Sakkomenettelyssä määrättyä, mahdollisesti jäävää sakkoa ei voida muuntaa vankeudeksi. **Rikoslaki 2 a luku 6 § 4**

- Tallenna.

→ Lisää

→ Rikosuhrimaksu

→ Valitse vastaaja ja summa

→ Tallenna.

- Lopeta muokkaus.

Sakkomääräyksen tai rangaistusmääräyksen poistamiseen olevat toimenpiteet asianhallintajärjestelmä Ritussa:

- Aloitetaan ratkaisun lisäyksellä eli painetaan, aloita muokkaus ja otetaan ratkaisun tiedot.

→ Valitaan osastoryhmä: 3.osasto

→ Julistustapa valitaan annettu kansliassa

→ Asiakirjan otsikoksi kirjoitetaan päätös

→ Valitaan ratkaisija

→ Painetaan tallenna

→ Avataan vapaavalintaiset selosteet

→ Valitaan selostelaji:

→ selostusta asiasta ja lisätään alla oleva selostus vastaajan valituksesta:

-
- "X:lle on määrätty x päiväsakon suuruinen sakkomääräys / rangaistusmääräys. Päiväsakon rahamäärä on määräytynyt tiedoksiantohetkellä viimeksi vahvistetun verotuksen mukaan / valittajan omaan arvioon. X on valittanut sakkomääräyksestä/rangaistusmääräyksestä pvm. saapuneella valituksella."
  - **Asianomistajan valitus rangaistusmääräyksestä:** "X:lle on määrätty x päiväsakon suuruinen rangaistusmääräys. Asianomistaja x on valittanut rangaistusmääräyksestä pvm. saapuneella valituksella."
  - **Poliisin ylimääräinen muutoksenhaku:** "X:lle on määrätty x päiväsakon suuruinen sakkomääräys. Oulun poliisilaitos on pyytänyt käräjäoikeutta poistamaan poliisin antaman sakkomääräyksen ja keskeyttämään sakkomääräyksen täytäntöönpanon."
  - Syytekohtat ja vaatimukset osiossa valitaan:
    - **Lisää**
    - **Vaatimus**
    - **Valitaan henkilöt**
    - **Vaatimuslajina käytetään muu vaatimus**
    - **Syyttäjä ajaa ei**
    - **Kirjaa vaatimuksen seloste**
    - **Henkilöt välilehdellä lisää syyttäjä**
    - **Tallenna**
  - Vastaus osiossa lisää vastaus ja tallenna.
  - Päätöstiedot osiossa valitaan ratkaise
    - Vaatimuksia
    - Valitaan vaatimukset, muu vaatimus
    - Päätöstiedot: hyväksytty ja tallenna.

Päätöstietoihin lisättävä lainkohta, jotta ne välittyvät jakeluissa:

- Näytä
- Syytekohtittain / vaatimuksittain

-
- Lainkohdat
  - Lisää kohdat: **Laki sakon ja rikesakon määräämisestä (754/2010) 1 luku 4 § ja luku 5 35 §**

Seuraamus osiossa valitaan

- Lisää seuraamus
- Valitaan vaatimukset, muu vaatimus
- Seuraava
- Sakkomääräyksen poistaminen (09D)
- Seuraava
- Lisää alkuperäinen perintätunnus sakkomääräyksestä
- Lisää selostusteksti: Rangaistusmääräys (perintätunnus) poistetaan
- Tallenna
- Lopeta muokkaus

Toimenpiteet, kun valitus jätetään sillensä tai hylätään:

Jos valittaja ilmoittaa peruuttavansa valituksensa tai ei saavu paikalle käräjäoikeuden istuntoon, asia jätetään sillensä asianhallintajärjestelmä Notesissa:

- **Painetaan kohta uusi**
- **Valitaan 012 tuomion vapaamuotoinen – päätös**
- **Alaotsikko: "sakkovalitus" ja alapuolelle "annettu kansliassa"**
- **Syyttäjä: syyttäjäksi vastauksen antanut syyttäjä**
- **Vastaaja: muuta "valittaja"**
- **Valitse fraasi: 3 os. Tuomariyksikön rikosasiat**
- **Sakkovalitus / päätös hylätään valitus/rahamäärävalitus**
- **Täydennä tarvittavilta osin.**
- **Tallenna ja lähetä tarkastettavaksi tuomarille.**

4.7 Asian käsitteleminen istunnossa

Tuomari ilmoittaa, mikäli asia ratkaistaan istunnossa. Sakkovalituksille on olemassa omat päivät, jotka ovat merkitty istuntokaavioon.

Sakkovalitusasioiden istunnot kellotetaan puolen tunnin välein päivälle klo 9.00 alkaen. Poikkeuksena on, jos käsittelyyn tarvitaan tulkki, käsittelyajaksi varataan 1 tunti.

Kutsu lähetetään valittajalle kirjeellä prosessioitteeseen noin 1–2 kuukautta ennen istuntoa ja kutsu tehdään asianhallintajärjestelmä Notesissa:

- Uusi - 170 yleinen asiakirjapohja
- Otsikko: "KUTSU ISTUNTOON"
- Valitaan vastaanottajaksi valittaja
- Lisätään fraasi kohdasta 3 os. Tuomariyksikön rikosasiat – sakkovalitus / kutsu valittajalle istuntoon
- Vireille tulopäivä tarkastetaan Sakarista
- Valittaja
- Istuntotiedot
- Lisätään videoyhteysfraasi, jos asuu muualla kuin Oulussa tai sen lähikunnissa.
- Allekirjoitustiedon alapuolelle lisätään liitteet tyhjiin hakasiin.
- Lisätään liite: syyttäjän lausuma (mikäli syyttäjän lausuma on toimitettu jo aikaisemmin valittajalle tiedoksi, ei tarvitse toimittaa uudelleen.)
- Allekirjoitustiedot sihteerin nimellä
- Tallenna
- Tulosta
- Lähetä
- Lähetystapa kirje (ei tiedoksiannon määräaika), kutsu lähetetään prosessioitteeseen.

Toimenpiteet kutsun tekemiselle todistajalle:

Tarkista syyttäjän vastauksesta onko nimennyt asiassa todistelua (usein on poliisitodistajana)

- **Valitaan kohta uusi**
- **Pohja 145 kutsu todistajalle**
- **Vasempaan yläkulmaan lisätään "3. Osasto + "käsittelijän sukunimi"**

- Valitse vastaanottajaksi todistaja

-
- Lisää syyttäjä
  - Lisää tyhjiin hakasiin [] tieto, kenen kutsumana todistaja on kutsuttu, yleensä aina "syyttäjän"
  - Lisää istuntotieto
  - Lisää päivämäärän eteen tyhjiin hakasiin [] viikonpäivä esim. "Tiistai"
  - läsnäolouhka KO-infon mukaan:
    - Henkilökohtaisesti 500euron sakon uhalla
    - Videokuuleminen ei
    - Tietosuojafraasi kyllä
    - Allekirjoitustiedot tuomarin nimellä ja tuomarin yhteystietojen alle lisätään sihteerin yhteystiedot.
  - Tallenna
  - Tulosta
  - Lähetä
  - Valitse lähetystapa: vastaanottotodistuksella
  - Määräpäivä 2–3 viikkoa
  - Tallenna
  - Tulosta
  - Lähetä (Mikäli todistajana on poliisi, toimitetaan kutsu vastaanottotodistuksella sähköpostitse poliisin sisäisen virastopostin osoitteeseen.

Toimenpiteet, kun tehdään kutsu asianomistajalle istuntoon:

Syyttäjä saattaa nimetä joissakin asioissa asianomistajan kuultavaksi istuntoon, joten kutsu toimitetaan haastemiehen kautta asianomistajalle.

Asianhallintajärjestelmä Notesissa toimenpiteet ovat seuraavat:

- Valitaan uusi
- 170 yleinen asiakirjapohja
- Otsikoksi kirjoitetaan "KUTSU ASIANOMISTAJALLE"
- Valitaan vastaanottajaksi asianomistaja
- Lisätään fraasi 3 os. Tuomariyksikön rikosasiat – sakkovalitus/kutsu asianomistajalle kutsu istuntoon
- Merkitään vireille tulopäivä asianhallintajärjestelmä Sakarista
- Lisätään valittaja

-
- Lisäksi täydennetään istuntotiedot
  - Asian liite kohta siirretään allekirjoitustiedon alapuolelle tyhjiin hakasiin ja lisätään liitteeksi valitus.
  - Tallenna → lähetä kutsu asianhallintajärjestelmän kautta haastemiestiedoksiintoon.

Pöytäkirja istuntoon:

- Pöytäkirjapohjat tehdään valmiiksi viikkoa ennen istuntoa asianhallintajärjestelmä Notesin kautta alla olevan ohjeen mukaan:

Ensimmäinen työvaihe Notesissa

- Painetaan uusi
- Valitaan koodilla "016 pöytäkirja, vapaa" asiakirjapohja
- Valitaan fraasi koodilla "3 os. Tuomaryksikön rikosasiat – sakkovalitus / pöytäkirjapohja"
- Tämän jälkeen täydennä ennakkoon pöytäkirjapohjaan seuraavat alla olevat tiedot:
  - Oikeuden kokoonpano (käräjätuomari, kärjäsihteeri ja lautamiehet) ja istuntosyyttäjän nimi.
  - Asianosaisten läsnäolotiedot ja mahdolliset avustajat asiassa, mikäli on tiedossa ennakkoon.
  - Vaatimus kirjoitetaan
  - Vastaus kirjoitetaan.
  - Pöytäkirjapohja tallennetaan luonnoksena ja täydennetään varsinaisena istuntopäivänä tarvittavilta osin kokonaisuudeksi.
- Mikäli asia on ollut istunnossa, saatetaan hakija velvoittaa korvaamaan todistelukustannuksia valtiolle, jolloin viedään vaatimus asianhallintajärjestelmä Rituun siviilituomiona manuaalisesti.
- Tilisiirtolomake hakijalle päätöksen ohessa. **Huom! Muistettava päätellä lainvoimaiseksi!**

Istunnon jälkeen tehtävät jälkitoimet:

- Päätös täytyy toimittaa valittajalle, mikäli hän ei ole saapunut istuntoon ja asia on jäänyt sillensä.

-
- Pöytäkirjan viimeistely lopulliseen muotoon.
  - Laita mahdolliset todistajan palkkiokustannukset maksuun, mikäli asiassa on ollut todistajia.

Päätöksen toimittaminen eri tahoille:

Ratkaisu, joka on annettu kansliassa tai istunnossa. Lähetetään päätös tiedoksi hakijalle ja syyttäjälle. Oikeusrekisterikeskukselle täytyy ilmoittaa, jos päätös lähtee käsiteltäväksi hovioikeuteen.

Lainvoimainen päätös lähetetään tiedoksi oikeusrekisterikeskukselle Ritun jakeluiden kautta tai sähköpostitse oikeusrekisterikeskuksen sisäiseen virastopostiin, jos päätös on tehty Notesissa.

Lainvoimainen päätös lähetetään lisäksi poliisille sähköpostitse poliisin sisäiseen virastopostiin, mikäli sakkorangaistusta alennetaan tai se poistetaan kokonaan.

---

5. RIKESAKKOMÄÄRÄYS

Tarvittavat toimenpiteet rikesakkomääräyksen osalta ovat samat, kuin sakkomääräyksessä, mikäli rikesakkomääräys annetaan muusta syystä.

- Automaattisesta liikennevalvonnasta annettu rikesakkomääräys eli niin sanottu tolppasakko, jossa ensivaiheen vastustus on tehty poliisille, toimitaan tämän osalta samoin kuin sakkomääräyksessä.
- Mikäli tolppasakkoa ei ole vastustettu poliisille ovat toimenpiteet tämän osalta seuraavat: Jätetään asia tutkimatta ja/tai siirretään sakotetun suostumuksella suoraan poliisille → tutkimatta jättämispäätös tai siirrosta merkintä Sakariin ja toimitetaan asiakirjat sähköisesti poliisille → ei lausuteta syyttäjää → Mikäli on epäselvää, onko vastustettu poliisille → tiedustellaan hakijalta tai poliisin liikenneturvakeskuksesta sähköpostitse.
- Sakko jää voimaan tai poistetaan → ratkaisu tehdään asianhallintajärjestelmä Ritussa
- Valitus sillensä tai hylätään ja päätös tehdään asianhallintajärjestelmä Notesissa.

Käräjäoikeus voi siirtää asian poliisin liikenneturvallisuuskeskukseen, jos vastustaminen tapahtuu 30 päivän kuluessa määräyksen tiedoksiannosta.

- Käräjäsihteerin toimenpiteet asian osalta ovat seuraavat:
- Tiedustele asian osalta vastustamisilmoituksen toimittaneelta henkilöltä suostuuko hän siihen, että käräjäoikeus siirtää asian Poliisin Liikenneturvallisuuskeskukseen ja kirjaa suostumus asianhallintajärjestelmä Sakariin.
- Asianhallintajärjestelmästä Sakarista otetaan ratkaisu koodilla 40 siirretty ja kirjoita huomautuksiin: "Siirretty Poliisin Liikenneturvallisuuskeskukseen."
- Toimita asiakirjat sähköisesti poliisin virastopostiin ja pyydä ilmoitusta, mikäli tarvitsevat alkuperäisen vastustamisilmoituksen.
- Arkistoi alkuperäinen vastustamisilmoitus.

Määräajan palauttaminen oikeusrekisterikeskukselle:

Oikeusrekisterikeskukselle ei ilmoiteta täytäntöönpanon keskeyttämisestä, sillä sakot on yleensä maksettu tai päätös annetaan melkein heti vireille tulon jälkeen. Täytäntöönpanon keskeytys oikeusrekisterikeskukselle toimitetaan, mikäli hakija on ilmoittanut asian siirtymisestä ulosottoon.

- Toimintatapoja tässä on kahdenlaisia asian osalta:
  - Käräjäoikeuden toimivaltaan kuuluva menetetyt määräajan palauttaminen rikesakkomääräyksen vastustamiseksi poliisille tolppasakoissa. Asian osalta olennaisena osana on olla mukana rikesakkomääräys tai maksukehotus, josta ilmenee tiedoksianto aika.
  - Mikäli tässäkin asiassa on epäselvää, onko jo vastustettu poliisille, tiedusteltava hakijalta tai poliisin liikenneturvallisuuskeskukselta.
  - Hovioikeuden toimivaltaan kuuluva menetetyt määräajan palauttaminen valituksen tekemiseksi käräjäoikeudelle, tarvittaessa jätettävä tutkimatta käräjäoikeudelle tehtynä, ja tuomarin harkinnan ja ohjeistuksen mukaan mahdollinen siirto hovioikeudelle.

6. YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU

Menetetyt määräajan palauttaminen – jos sakkomenettelylain mukainen muutoksenhaku-aika on jo umpeutunut.

Epäilty tai asianomistaja ei ole pätevästi antanut suostumustaan sakkomenettelyyn käyttämiseen.